

Брой 1 (1966)

Януари 2020 г.

Година LXI, ISSN-0205-0943

Цена 1 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

157 години от рождението на Алеко Константинов

Следовници на Щастливца почетоха рождения му ден

Всяка година на 13 януари – рождения ден на Алеко Константинов, патрона на Българския туристически съюз, неговите следовници се събират пред бюст-паметника му в Борисовата градина в София, за да отгледат почит на основателя на организираното туристическо движение

в България. И в този специален януарски ден в 125-ата година на организираното туристическо движение прозвучаха музикалното мото на БТС „Опознай Родината, за да я обикнеш“ и химнът на БТС „Балкани, дайгайте се“ в изпълнение на певци от хор „Планинска песен – Филип Аврамов“.

Председателят на БТС доц. г-р Венци Росманов поднесе цветя пред паметника на Алеко

Хор „Планинска песен - Филип Аврамов“

Председателят на БТС доц. г-р Венци Росманов се обърна към събралото се множество с думите: „Скъпи приятели, дейци на нашата любима организация! Днес сме тук, за да си спомним за една от най-светлите личности в най-новата българска история и за щастие все още неопетнена от съвременните хроникъри. Алеко е написал една книга, която може да бъде озаглавена „Какъв не трябва да бъде човек“, какви не трябва да бъдем. Алеко Константинов освен всичко друго е и основоположник на организираното туристическо движение, променило менталитета и културата на българския гражданин. По-

канвайки с него да отидат неговите съмишленици и после съдействици, той е обяснил на себе си и на всички останали българи, че да общуваш с прекрасната българска природа е част от битието и мисленето на интелигентния съвременен човек. Това се отнася и за нас до ден днешен. БТС е една от най-старите туристически организации в Европа. Неговата славна история е залог за нашите усилия да пазим традициите и да ги развиваме. Нашият Съюз не принадлежи на нас. На нас принадлежат само задълженията да го укрепваме, да му помагаме и да го завещаем на бъдещите поколения. Да живее България и Българският

туристически съюз!“

На тържеството присъстваха и изпълнителният секретар на БТС Зорница Радонова, националният координатор Петко Стойнов, експерти от БТС, членове на туристически дружества от София, граждани, журналисти.

По традиция хор „Планинска песен – Филип Аврамов“ изпя любими туристически песни и заслужи своите аплодисменти. Мнозина от присъстващите пяха заедно с него и така за сетен път съпреживяха посланията на този ден, в който има няколко ключови думи: родолюбие, любов към природата и всеотдайност към заветите на Щастливца.

Честито на Тодор Томбев – спечелилия автомобил „Дачия“ от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“

На 18 декември 2019 г. Тодор Томбев от София получи ключовете на автомобил „Дачия“ – една от двете големи награди на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“, изтеглена от томболата с имената на всички регистрирани участници. Изпълнителният секретар на БТС Зорница Радонова поздрави късметлия и му пожела много здраве и още много положителни емоции. Самият Тодор сподели, че преживяванията му, свързани с обикалянето на 100-те национални туристически обекта, са му донесли много спомени и за него това преживяване е много ценно.

**АБОНИРАЙТЕ СЕ
ЗА ВЕСТНИК
„ЕХО“**
ЗА ДА БЪДЕТЕ
ЧАСТ ОТ ТУРИЗМА

№ **255**
В каталога на Български пощи
или в Централата на БТС

Спомени за алпинизма и спасителното дело от далечната 1946 г.

През септември 1946 г., след края на Втората световна война, бях свидетел на възстановяване дейностите на Българския алпийски клуб (БАК) и Планинската спасителна служба (ПСС), за което искам да разкажа.

Със завършване на зимния сезон на 31.03.1943 г., поради зачестилите бомбардировки над София и евакуацията на гражданите към провинцията дейностите на БАК и ПСС бяха преустановени.

През септември 1946 г. по инициатива на Александър Белковски се проведе среща на членове на БАК, ПСС и планинари. Това стана в един празен (без мебели) апартамент на ул. „Мария Луиза“ № 40, на втория етаж. На срещата присъствахме и ние, приятелите от

махала „Докторски паметник“ – Тодор Чипев, Никола Дишков, Боян Бонев, Кирил Киров и аз, Владимир Лободин. Там ни заведе Кунчо Чипев, баща на Тодор Чипев, банков чиновник от известния и уважаван род книжари Чипеви от гр. Копривица. Кунчо Чипев беше известен и уважаван активен скиор по това време, алпинист, спасител и отговорник на една от първите доброволни спасителни команди на хижа „Тинтява“, построена със средства на Българската народна банка.

Срещата на алпинистите и спасителите беше много вълнуваща и впечатляваща, защото войната беше разделила хората. Някои от присъстващите бяха участвали в нея, други бяха загубили близки и приятели, трети вече бяха пострадали от новата

власт – претърпели конфискация и национализация на жилища и имоти. Имаше и такива, които бяха прекарвали арести и интернирания.

Срещата продължи много дълго и всички присъстващи стояха прави. Никой не искаше да си тръгва. Разменяха се адреси, насрочваха се срещи и така в този дух на вълнения се стигна до общото желание – всички алпинисти и спасители да се събират на едно място.

Изключително трогателно беше предложението на Борис Топузов, алпинист и спасител, да предостави партерния етаж на своята къща на ул. „Раковски“ № 99 за обща канцелария, оборудвана с телефон и всичко необходимо за дейността на БАК и ПСС, както и други негови помещения на същия адрес за срещи и събрания.

На срещата се стигна до избор на две ръководства – на БАК и ПСС. За председател и на двете беше избран Александър Белковски. Впоследствие този избор беше потвърден от Народния физкултурен съюз (НФС) и Дирекцията на комитетите за физкултура и спорт (ДКФС). Друго решение, което се взе на тази среща, беше да се проведе курс по скално катерене и планинско спасяване, теория и практика по предложена от Александър Белковски (Белката) френска програма.

С оглед приближаващата зима планираният по време на срещата курс се проведе през месеците октомври и ноември на същата 1946 г. Теорията и практическите занимания по оказване на първа помощ се провеждаха в I мъжка гимназия на ул. „Стара планина“, вечер, след работа, а скалното катерене, спускане рапел и демонстрация на оказване на първа помощ на пострадал – в местността Комините на Витоша през почивните дни.

За набиране на желаещи за курса се изпращаха съобщения до туристическите дружества, ски клубовете, вестниците, радиото и лични покани

до хижари и бивши спасители. Бяха записани 86 души, между които и ние, петимата приятели от квартал „Докторски паметник“.

Курсът се проведе изцяло на доброволни начала, без финансиране от държава. Лекторите, лекарите и инструкторите отделяха от свободното си време за провеждане на занятията в продължение на месец и половина, използвайки личния си алпийски инвентар и медицински пособия. Това бяха активистите от БАК – Александър Белковски, Константин Саваджиев, Ивайло Владигеров, Тодор Игнатиев, Васил Ненков и лекарите – г-р Христо Христов (Джигджиги), г-р Иван Руменов, г-р Карло Огнянов, г-р Филип Филипов, г-р Любо Иванов и др.

От завършилите курса само 36 души, между които и ние, петимата приятели, се включихме в дежурствата на ПСС и заедно със старите опитни спасители бяхме разпределени в нарядния списък за зимния сезон от 01.12.1946 г.

Дежурствата, които давахме на Витоша, бяха без заплащане, а нощувките се осигуряваха от туристическите дружества. Дежурните спасители носеха на ръкава си бяла лента с червен кръст. Екипировката беше лична.

Всички алпинисти и планински спасители се събирахме всяка сряда в канцеларията на ул. „Раковски“ № 99. Това място се превърна в привлекателен център за срещи, събрания и лекции. Тук се разпределяха и отчитаха наряди за дежурства, съхраняваха се технически съоръжения за катерене, планираха се първите зимни преходи във високите планини, бъдещи изкачвания и др.

Тук, на това място, в онези трудни години след войната, всички се чувствахме близки приятели. Приятната атмосфера създаваше усещане за доверие и човеколюбие.

Володя Лободин

Гергана Генчева, на 31 години, и **Пламена Пръвчева,** на 30 година, са от Габрово и от 2018 г. са се включили в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Имат над 100 печата и 100 марки и са носители на златни значки. Сред любимите им обекти са античният град Хераклея Синтика, пещерата Магурата, връх Мусала и Пода. Ще се включат и в Националното движение „10-те планински първенци“. Обикалят България, за да научат повече за нея, и тези техни пътувания се превръщат в преживявания, които им носят удоволствие.

Шуменци покоряват българските върхове

Макар далеч от високата планина, шуменци продължават да катерят върховете на различните български планини, защото мнозина са ония, които са закърмени в туризма през годините и са останали завинаги пленени от красотите на България. Туристическо дружество „Магарски конник“, което има 118-годишна история, обогатява все повече програмите си, като със свои прояви се включват и клубовете по пешеходен туризъм. На 16 юни 1902 година група от 24 ентузиастични туристи се събират в лесопарка „Къшките“ на източните склонове на Шуменското плато и поставят началото на туристическото дружество. Първото му име е „Висока поляна“, а първи председател е Иван Кравков. После сменя няколко пъти името си, за да остане завинаги „Магарски конник“, с което е свързана дейността на туристи от различна възраст.

Сега председател е Ангел Филипов, дългогодишен турист и много деен не само с провеждането на походи и излети в нашата страна, но и в чужбина. Една от утвърдените прояви е походът, чийто домакин е дружество „Магарски конник“, в който се включват представители на туристите от Североизточна България. Повече от стоина мъже и жени, сред които и мнозина ветерани, се събраха в центъра на село Иваново, като си направиха поход във Великопреславския Балкан. По-

сетени бяха места, свързани с историята на този край, както и с природните забележителности. След това походът продължи до Върбишкия Балкан в Източна Стара планина, където се провежда среща на туристите с богата програма от Шумен, Велики Преслав, Варна, Силистра, Добрич, Разград, Исперих, Велико Търново, Стара Загора и от други места.

„Туристическата среща премина ползотворно, освен че хората се запознаха с нови маршрути, но и обмениха опит в дейността, почувстваха се приятели. По такъв начин вече години развиваме туристическите си връзки, като сме много благодарни, че успяваме да провеждаме интересни туристически излети. Край туристическата хижа „Върбишки проход“ има и няколко маршрута, по които минават отделните групи до старопланинските върхове“, казва Ангел Филипов.

Разбира се, туристическото дружество е организатор на високопланински походи, в които се включват хора на различна възраст и най-вече на ония, които имат възможност да издържат на преходите. Група от 16 души беше на поход в Рила, която бе разделена на две групи, тръгнаха от хижа „Ловна“ над Сапарева баня, преминаха край хижа „Седемте езера“, пътят се изкачиха на „Хайдушки връх“. Много и интересни преживявания имаха туристите от двете групи по маршрутите

си, като от хижа „Маловица“ те тръгнаха към град Петрич, където изкачиха връх Тумба. Имаха приятелски срещи с македонски туристи и с домакините от Туристическо дружество „Калабак“ от южния град. Ангел Филипов, който бе ръководител на похода, имаше какво да разкаже и за традиционния поход в Пирин, с който шуменски туристи опознават този край на България: „Като маршрут той беше интересен, но и тежък. Тръгнахме от хижа „Яворов“ над Разлог. Пътят ни бе да отидем на северната част на Пирин, където

се събират 4 върха, а вървахме 14 часа, като се прибрахме в девет вечерта на фенерчетата. Добре маркиран и познат на част от туристите, нямаше проблеми да преодолеем маршрута. На следващия ден тръгнахме към връх Вихрен, минахме през Кончето, с добра видимост към панорамата. Изкачихме връх Тодорка и оттам сляхохме до Бъндеришка поляна“, спомня си ръководителят.

Що се отнася до международните прояви, една от най-големите през годината беше посещението на Ирландия, Шотландия и Англия.

„Летяхме до Исландия, която е интересна страна и непозната за нас. Пътувахме със самолет от Лондон до Рейкявик, като бяхме седем дни в северната страна. Наехме автомобил и обиколихме цялата страна, като се запознахме с голяма част от забележителностите, има много красиви места - ледници, водопади, както и красиви гейзери и доста топли минерални води, около които са направени бани“, видимо доволен е Ангел Филипов.

Георги Ников

ТД „Добруджанец“ завърши 2019-а с традиционни мероприятия

На 06.11.2019 г. ТД „Добруджанец“, гр. Г. Тошево, с подкрепата на Община Генерал Тошево организира и проведе своя традиционен юбилеен 10-и поход „Посветен е на Деня на народните будители и празниците на града. В похода взеха участие ученици от СУ „Н. Вапцаров“ и ОУ „Хр. Смирненски“. Първо посетихме старото училище в с. Изворово, където Йовков на два пъти е учителствал. Секретарят на местното читалище разказа на децата интересни истории от онова време. Председателят на дружеството раздаде тениски на учениците с надписи на мероприятиято.

Походът продължи към с. Красен. Имаше почивка до Големия кайнак, откъдето се върнахме с пейките под старото дърво.

В с. Красен посетихме Филармонта кръчма, описана от И. Йовков. Младите туристи слушаха с интерес и участваха в беседата, организирана от председателя на ТД „Добруджанец“. По-късно музейният уредник г-жа Веселина Митева показа на участниците в похода експонатите на музея – предмети от бита на добруджанци, класните стаи на старото училище, учебните помагала, старите чиновци, стаята на Йовков.

Походът продължи към язови-

ра в с. Дрян, където направихме пикник.

От 29 ноември до 1 декември УС на дружеството проведе заключително туристическо мероприятие с посещение на хижа „Върбишки проход“. Участваха 42-ма членове на ТД „Добруджанец“. Програмата включваше пешеходен преход в околността, авторазходка до гр. Преслав, „Омуртагов мост“, яз. „Тича“, гр. Върбица. Времето бе студено и дъждовно, но това не попречи на туристите да имат ведро настроение, да се веселят, да се радват на красотите на нашата мила Родина.

Димо Димов, председател на ТД „Добруджанец“

Веселие на празника в Шумен

Много емоции и голямо настроение имаше на Коледно-новогодишното тържество, което се състоя в приемния салон на Дома на народната армия в Шумен. Традиция стана туристическото дружество „Магарски конник“ да събира своите членове години наред. Над 150 представители на дружеството - хора на различна възраст, от най-младите до беловластите ветерани, дойдоха и се веселиха от душа. Председателят на дружеството Ангел Филипов в приветствието си накратко изтъкна, че изминалата година е била много успешна, като са проведени планираните походи и излети не само от дружеството, но и от различните клубове по пешеходен туризъм, както и този на ветераните туристи. Изминати са хиляди километра сред природните красоти и историческите места на Шуменска област, а така също и във високите планини. Много са и идеите за осъществяване през 2020 година, каза той. А на Снежана Добранова, която

навърши 70 години, Ангел Филипов връчи отличието „Заслужил деятел на Българския туристически съюз“. Още като дете започнала да практикува туризъм, като наследствена черта от майка си. Юбиларката каза, че най-напред била пещернячка, после алпинистка, минала е през всичките фази на туризма, като и сега е член на клуба по пешеходен туризъм „Шуменска крепост“. Председателят на туристическото дружество връчи и значки от движението „Опознай България – 100 НТО“.

Много приятно премина туристическата вечер с разнообразна програма. Хубавото настроение беше за всеки, който се включи в томболата с различни награди и викторината с въпроси за туризма. Имаше и конкурс за кулинарни изкушения, където жените туристки показаха майсторлъка си. Много интересно премина и конкурсът за танцуващи двойки, като победителите бяха наградени.

Текст и снимка: Георги Ников

С песни в душата

В една декемврийска среща през 1979 година в скалния манастир на Дивдядовската пещера шуменски ветерани туристи учредяват вокална група, в която са участвали 11 любители на туристическата песен, като първи диригент е бил Иван Бабачев. Много самодейци са преминали през годините на четирите десетилетия, като една от най-любимите песни е „Марш на шуменските туристи ветерани“ по текст на Иванка Братоева и музика на Иван Бабачев, която е първата на групата. По-късно вече е представителен хор „Планинско ехо“ към Туристическо дружество „Магарски конник“ и Народно читалище „Напредък 1869“ в Шумен. Изминаха четири десетилетия от онзи момент, когато е създаден съставът, затова мнозина дойдоха на юбилейното честване в салона на шуменското читалище, за да станат съпричастни на празника.

Изтъкнато беше, че от 2008 година диригент на хора е Наташа Христова, която е

завършила Музикалната академия в София, дългогодишен художествен ръководител на хорове в Шумен. Под нейното ръководство „Планинско ехо“ завоюва много отличия на различни прояви в нашата страна. Хорът ежегодно участва в националния празник „Песните на България“, откъдето има много постижения. Много даде от себе си Наташа Христова, за да се изгради един много активен хор, в който влизат мъже и жени на пенсионерска възраст. Със своята активност се отличава и председателката на хора Даниела Челебиева: „Аз се възхищавам на моите колеги, средната възраст на хората е повече от 76 години, но пеят с много любов и старание и продължават активно да участват в хора, защото това им поддържа здравето, духа им, песните им ги зареждат с енергия. Така че да са живи и здрави и все така бодри и като туристи. В репертоара влизат произведения от български и европейски композитори от предкласиката и съвре-

менността. Хорът поддържа репертоар от туристически и патриотични песни, както и създадени произведения специално за Шумен и за родния

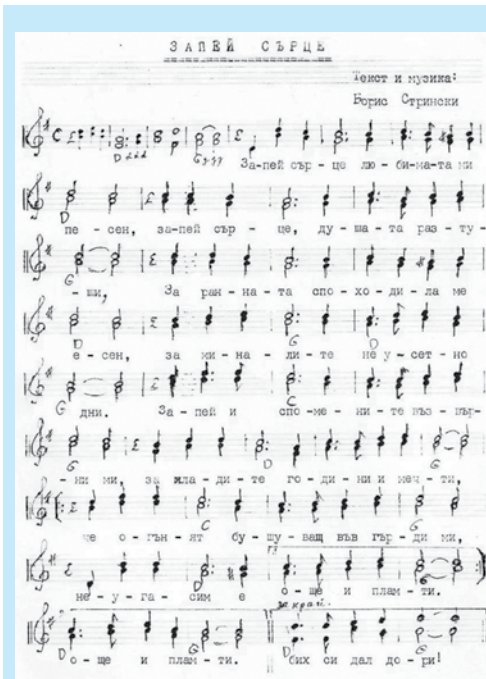
на Люба и приятели“, посветен на дългогодишната диригентка Любка Пейчева. Всяка година през декември в Международния ден на планините

край. От 2004 година хорът е съчредител и член на Сдружението „Севърняшко ехо“, в което влизат туристи в града“, изтъкна Даниела Челебиева, която е и изпълнителка в състава.

Много бяха поздравите, които получи юбиларите от кмета на община Шумен Любомир Христоф, от народното читалище и от сродни колективи. Председателят на Туристическо дружество „Магарски конник“ Ангел Филипов поздрави хор „Планинско ехо“ за неговия принос в туристическата дейност. Той връчи на ръководството и на всеки самодеец юбилейни грамоти.

Звучаха много песни за туризма, планините и Родината.

Текст и снимка: Георги Ников

Запей, сърце

Запей, сърце, любимата ми песен,
запей, сърце, душата разтуши,
за ранната споходила ме есен,
за миналите неусетно дни.

Запей и спомените възвърни ми,
за младите години и мечти,
че огънат, бушуващ в гърди ми,
неугасим е още и пламти.

ВСЕ ОЩЕ В МЕН НАПИРАТ НОВИ ПЕСНИ,
за Родината с прекрасни планини,
за горските ни кътове чудесни,
за плодните ни китни равнини.

Не знам по-хубава земя от тази,
където свидна майка ме роди.
Преминал сам през бури и талази,
за нея – ЖИВОТА БИХ СИ ДАЛ ДОРИ!

Борис Стрински
Най-новата песен на Маестро

По живописните хълмове на Ловеч

В средата на декември ловешките туристи и любители на природата проведоха за пореден път любимата си разходка по хълмовете на Ловеч. Три часа по скалните гребени и туристическите пътеки край града с чудесни панорамни гледки към Ловеч, меандрите на река Осъм, Крепостта, Вароша, центъра на града. Участие взеха 20 души на възраст от 5 до 75 години, както пообавя на туристическа общност с 118-годишна история. Времето беше чудесно, тихо, слънчево, с кристален въздух, в който погледът стига на юг до заснежените върхове на Централна Стара планина, а на север - до далечните хълмове в Дунавската равнина. Разходките в живописните околности на Ловеч са вековна традиция, завещава ни от нашите предшественици, първите туристи, основали дружеството в Ловеч през далечната 1902 година.

Началото традиционно бе в Градската градина пред Читалището и оттам към Ак баир (Белия баир) по скалите над пътя и жп линията за Троян през адриалиновото слизване и изкачване на Пресечената скала, по карстовото плато и скалите над Баш Бунар, с поглед към меандрите на река Осъм в каньон от отвесни скали, образувачи недостъпния хълм на Крепостта. На юг се любувахме на заснеже-

ните върхове на Централна Стара планина - Ботев, Голям Купен, Амбарица, огрени от слънцето, по които неведнъж сме бродили. Минахме покрай изгорялата, но запазила следи от достолепието си хижа „Баш Бунар“, жертва на Прехода, през някогашното учебно стрелбище на ловците и по широкото плато над скалите на „Баш Бунар“ стигнахме до атрактивно слизване към завоя на Осъма - „Трай Дяно“. Вече лежерно по любимата, вековна, крайречна алея, стигнахме до Юзината за кафе-пауза. Кратка спирка до скулптурата „Бяла Анаста“, изваяна на място по народна песен и легенда от Борис Бъчев през 1968 г. Оттам - по каменния пешеходен мост към Вароша, край църквата „Св. Неделя“, по панорамната улица „Хисарска“ към Крепостта и паметника на Васил Левски за нова кратка почивка на Балкона на Ловеч. Продължихме по древния римски път покрай Жълтите скали до скалния феномен „Крелимарков калпак“ и изградената от туристите къп за почивка. Последва стръмно изкачване към билото на Стратеш до скалния венец с чудесна гледка над центъра на Ловеч на север и заснежените върхове на Централния Балкан на юг. Покрай ретранслатора се върнахме обратно до паметника на Левски. Преди него спряхме на новоиз-

градения от ТД „Стратеш“ в съвместен проект с Община Ловеч къп за почивка в края на скалите - чудесно огледно място с панорамна гледка на 360 градуса от Дръстене, „Баш Бунар“, през Крепостта и паметника на Левски към Дикисана, Вароша, центъра на града, Стратеш.

Пладне преваляше, но нямаше уморени и спонтанно решихме да отидем до достъп-

ната, но рядко посещавана скална изгла над кв. „Вароша“, само на 200 метра по хоризонталната, асфалтова алея и 20 метра нагоре към скалите. Там имаме компания - любители алпинист и неговото куче. Някои преминаха през провиралката. Загледахме се в каменния надпис от много редове, нечетлив от ерозията на времето. В ранния следобед слязохме в старинния

квартал „Вароша“ по топлите му калдъръмени улочки с накарцали бели възрожденски къщи и препичащи се на слънце ко- тараци.

Красотата на родния край озарява душите ни. Както казва Щастливеца, „Опознай Родината си, за да я обикнеш!“

Текст и снимка:
г-р Дарина Петрова

Град Трявна – „българският Нюрнберг“

На 10 и 11 декември бе последната за 2019 г. екскурзия в Годишния план на КТВ при ТД „Орлово гнездо“ - гр. Казанлък, с дестинация гр. Трявна. 26 човека се настаниха удобно в автобуса, който пое напред. Времето бе с нас. Докато пътувахме, се любувахме на красивата за сезона Стара планина. Слънчевите лъчи озряваха близките върхове. Завой след завой и стигнахме връх Св. Никола. Направихме кратка почивка и отново на път. Транзит преминахме през гр. Габрово, за да стигнем навреме в Трявна, където се осъществи среща с председателя на КТВ Милко Христов. Той бе довел, както сам каза, своята дясна ръка - Донка. По тяхно предложение посетихме с. Кисийците. Пред читалището ни очакваше господин Шарланджиев - бивш кмет на гр. Трявна. Той ни разказа как се е основало селото. За неговия поминък - земеделието и скотовъдството, и че преди са живели 167 човека, а сега са 50. Сега са празнували 85 години от основаването на читалището на 06.09.1933 г. Спомена и за еднократната помощ от 3000 лв., осигурена от Министерството на културата при започналата през 2005 г. двадесетгодишна програма за развитието на региона. Стойчо Николов пък ни поздрави с песен и получи награда, връчена му лично от господин Шарланджиев.

Милко Христов пък ни подари малка книжка-магнит със забележителностите на гр. Трявна. Снимка за спомен с новите ни приятели пред читалището направи председа-

телката на клуба Елена Бозукова. После се разходихме из това китно балканско селце. Тесните калдъръмени улочки ни водеха все по-навътре, а къщите сякаш са излезли от разказите на Йовков - с каменни плочи, покрити със зелен мъх. Като къщите в с. Жеравна. По стените имаше нарисувани календар на прабългарите, различни кръгове с годишното разпределение на зодиакалните знаци в астрологията, съпоставка с градусите на съзвездията в биодинамичното земеделие и групата кул-

тури, които са подходящи за съзвездията. Стигнахме и до мястото, наречено „Панорамата“, откъдето се открива прекрасна гледка към Балкана. В далечината се вижда дори и връх Бузлуджа.

Тишината и спокойствието, които са обвили малкото селце, завладяха и нас. Никак не ни се искаше да се разделяме с българщината, запечатана в с. Кисийците, но си обещахме, че пак ще се върнем, за да минем по екотека на селото.

След като се подкрепихме

с вкусен обяд, се отправихме към хотел „Панорамата“, където бе нашето тържество - празнуване на рождени дни през второто полугодие. На паркинга пред хотела се разделихме с Милко Христов. През целия ден той ни беше екскурзовод. Благодарихме му от сърце за топлото и сърдечно посрещане, за отделилото време, което сподели с нас. Отправихме му покана за среща на двата клуба, но този път на наша територия.

Настанихме се по стаяте, починахме и в 20:00 ч. влязохме

в ресторанта. Елена Бозукова поздрави всички и вдигна наздравница с пожелание за здраве и благополучие, късмет и по-голям брой участници в излетите и походите. Тя се постарала за доброто настроение с различни забавни игри, томбола с предметни награди. Но черешката на вечерта бе появата на Дядо Коледа (Стойчо Николов), който влезе в залата с чувалче подаръци за всеки. Изработването им дължим на Димка Иванова. След много танци, песни и веселие се оттеглихме за почивка.

На 11 декември сутринта слязохме в гр. Трявна - „българският Нюрнберг“, възкликва австроунгарският археолог Феликс Каниц, посетил градчето през 70-те години на XX век. Счита се, че името на града е свързано с балканската тучна трева или с кошерите на рояците пчели, които са били характерни за този край. Един час свободно време за разходка из града и после отново на път. В гр. Габрово посетихме Музея на хумора и сатира. Екскурзоводката Маргарита Спасова ни разходи из всички зали и с увлекателните си разкази грабна нашето внимание. Пред крилате огледала избухнахме в смях при вида на нашите тела. Разписахме се в книгата за впечатления, взехме печат за 100-те НТО и отново на път. Прехвърлихме Балкана и се озовахме в родния Казанлък. Благодарихме на шофьора Стоянчо за внимателното шофиране и че се съобразяваше с нашите желания през тези два дни.

Елена Бозукова,
председател на КТВ към
ТД „Орлово гнездо“,
гр. Казанлък

Равносметка на ТД „Осогово“ за 2019 година

В края на всяка година с новогодишно тържество туристите от ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил, изпращат старата година и отправят поглед към новата.

„Успешна, наситена с емоции и преживявания бе 2019 година за дружеството“ - сподели председателят на дружеството Христо Абаджиев.

Трудно е да се определи кое от всичките ни мероприятия е най-доброто. Безспорно най-вълнуващите ще си останат екскурзионните летуване, а тази година направихме няколко. Те са най-добрият начин за почивка в планината. Добра компания, красива природа и прекрасно настроение, далече от цивилизацията и суетата на света.

Желаещите за екскурзионното летуване в Стара планина бяха много и се наложи да се направят две групи. Маршрутът ни беше: връх Шипка, хижа „Узана“, хижа „Мазалат“, хижа „Тъжа“, връх Ботев, хижа „Рай“, хижа „Васил Левски“, град Карлово.

„Релакс в полите на Рила“. Така нарекохме нашето екскурзионно летуване в Рила. Изходната база бе в курортен комплекс „Семково“, като всеки ден правехме лъчове. Посетихме Скалишките и Валските езера, Сухото езеро, Добърско и др. Да подишаш въздуха на Семково, да потопиш крака в студените планински ручей, да откъснеш горско цвете, да се разходиш сред вековните гори, а вечер да се потопиш в

басейна и след всички емоции и водната гимнастика да се опиташ да запомниш всичко и да си обещаеш, че един ден пак ще се върнеш, пак ще минеш по същия маршрут и ще се чувстваш пак така щастлив и доволен.

„Екстремните прелести на Родопите“, така нарекохме нашето екскурзионно летуване в Родопите. Програмата беше много амбициозна и екстремна - „Дяволската пътека“ край село Борино, забравеното от Бога селце - Кушла, Златоград, Тракийските метеори в Гърция, екопътеката „Каньона на водопадите“. Видяхме много пещери и скални гробници. Какво ли нямаше - екстремни пътеки, надупчени скали като швейцарско сирене, места като в лунен пейзаж, огромни арки, гробници или места за медитации на жреците, скални глави бдяха като стражи. Чудеса, чудеса, чудеса...

Който веднъж е посетил Тетевенския и Троянския Балкан, остава впечатлен от тази дивна природна красота. Възхитен от гледките, разкрили се пред очите му при своето посещение в този край, Иван Вазов възкликва: „Ако не бях дошъл в Тетевен, и аз щях да бъда чужденец на майка България... Много съм бродил, много съм скитал, но не съм видял по-чуден рай.“ Думи, достатъчно силни да пронизат сърцето на всеки милеец за Родина! Ние изпитахме тази тръпка!

През изтеклата година се насладихме също на прелестната планина Нидже и „Гради-

ните на рая“ в Гърция. Изкачихме връх Каймакчалан (2521 м), най-високия връх на планината Нидже.

Заедно с туристи от Скопие направихме един нов маршрут и видяхме каньона Матка през птичи поглед.

Красиви и впечатляващи места плениха вниманието ни при зимното изкачване на връх Мечит в Рила и Драговски камък в Гребен планина.

Над 200 туристи от България, Сърбия и Македония направихме традиционна среща на 106-а пирамида при село Жеравине в Чудинската планина. С развети национални знамена и тази година се събрахме с приятели туристи на връх Руен - първенеца на Осоговската планина, връх Руй, връх Милевец (Милевска планина), връх Църноок (Дукат планина).

Туристите ветерани активно участваха в проявите на дружеството. Вече шеста година Клубът на туристите ветерани е домакин на националната среща за празника на черешата. Незабравими спомени, заедно с туристи от Варна, остави и екскурзията им до село Лиляч, Невестино, Стобските пирамиди и Руенския манастир. По случай Международния ден на възрастните хора Клубът на туристите ветерани към Туристическо дружество „Осогово“ - гр. Кюстендил, направи впечатляваща екскурзия: водопада „Попина лъка“, параклиса и пещерата на свети Иван Рилски и забележителностите на Сандански.

Туристическият хор „Осоговско ехо“ участва във всички прояви на града и се изявява и печели отличия на много фестивали из страната.

Всяка година Клубът по воден туризъм „Струма 2012“ организира воден поход по река Струма. Целта е да се популяризира горното течение на река Струма. Участват каякери от Димитровград, София, Пловдив, Варна, Бяла Слатина, Троян, Враца, Кърджали, Хасково, Стара Загора, Нова Загора и др. Клубът взе участие в националния воден поход по река Тополница, водния поход по язовир „Жребчево“ и горното течение на река Тунджа и други.

Спортният клуб по ориентирание „Руен - 92“ към Туристическо дружество „Осогово“ през 2019 г. бе домакин на откритото състезание по ориентирание. Стартираха над 150 състезатели от 10 до 85-годишна възраст, представители на 20 клуба от страната. През отчетния период спортно-тренировъчната дейност на СКО „Руен - 92“ - гр. Кюстендил, участваха в 12 национални и републикански купи и държавни първенства по ски и лятно ориентирание.

Велосипедистите от вело-клуб „Гайда“ към ТД „Осогово“ направиха интересен преход от град Земен - язовир „Пчелина“ - Ковачевци - Земен. Любим е и маршрутът: с. Копиловци - с. Шишковци - с. Драговищица - с. Горановци - Олтоманци - Босилеград, и обратно. В мероприятията се

включват и приятели от Дупница, София и Радомир. Наши представители участваха и в международния велопоход „Беласица тур 2019“ до Доиранското езеро.

В акцията „Да изчистим Кюстендил“ туристите почистиха участъка от с. Богослов до хижа „Осогово“. Почистен беше и районът на водопад „Полска Скаквица“.

През 2019 г. и следващата година дружеството има амбициозни планове по отношение на поставяне на нова туристическа маркировка и поддръжка на съществуваща на територията на община Кюстендил. Изготвен бе план за възстановяване на съществуващите маршрути и маркиране на нови такива. Подменени бяха старите и откраднати табели, сменени бяха счупените и паднали колове с нови, така че маршрутите да бъдат приятни и безопасни за туристите. Предстои изготвянето на няколко информационни табла, които ще бъдат поставени на изходните точки.

На всички любители на планината ръководството на ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил, пожелава много здраве, благодатна и щастлива 2020 година!

И както казва нашият приятел и водач Любо Младенов: „Някои хора трупат пари, а други - спомени. Парите дават възможности, но истинските хора, които знаят какво искат от живота, трупат спомени!“

Традицията продължава – отчет за 2019-а сред природата

Традиционно отчетът за дейността на Клуба по пешеходен туризъм при ТД „Егелвайс“ – гр. Пловдив, се провежда в планината. За 2019-а това стана на хижа „Академик“ в Родопите. Походници в няколко лъча от хижа „Върховърх“, с. Ситово и с. Храбрино гостоприемно бяха приети в хижа от домакините Стефка и Васил. Времето беше слънчево и топло, но парното в хижата ни стопли още повече за разлика от утрото, което беше в лег и минусови температури. Беше отчетено, че планираните туристически прояви са проведени на 100% плюс допълнителни в Рила, Стара плани-

на и Родопите. Изпълнението е както следва: 37 туристически излети, походи и екскурзии с 557 участници; 19 излета с 292-ма участници, 13 двудневни похода с 292-ма участници и 5 триденни с 57 участници. Международните прояви през 2019 г. бяха две – го Титов връх в Република Северна Македония и го връх Църноок в Сърбия с по 20 участници. Разнообразието се прояви с нови маршрути: го връх Каграфил в Средна гора по случай 151 години от гибелта на Хаджи Димитър, участие в Шестия национален празник на ореха в с. Голямо Дряново и преминаване по екопътеките край с. Бузовград, изкачване на връх

Вейката и гр. Традиция стана участието ни в похода в Габровския Балкан по стъпките на четата на Цанко Дюсбанов и участието в Празника на кестена в с. Коларово до гр. Петрич в Беласица.

През изминалата година с участие в туристически прояви и самостоятелни посещения бяха покрити изискванията за получаване на значки от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ и Националното движение „Покорител на 10-те планински първенци“. Членове на клуба получиха 18 златни, 14 сребърни и 19 бронзови значки.

Наше членове участваха

в поклонението на лобното място на Алеко Константинов край Пазарджик, в Деня на туристическия събор на Черни връх по повод 124 години организиран туризъм в България и в 21-вия Международен туристически поход „Черноморски бряг 2019“.

Отбелязахме и годишнините на Кънчо Михов – 80 години, на София Славчева – 75 години, на Николай Николаев – 70 години и на Денка Петкова – 65 години.

На хижа „Чернатица“ в Родопите над 100 туристи от дружеството отпразнуваха 55-годишнината на ТД „Егелвайс“ – гр. Пловдив.

Нашите туристи получиха

много отличия и грамоти от БТС.

Раздадохме плана за нашата дейност за 2020 г., в който сме включили изкачване на връх Кораб в Република Северна Македония и връх Църноок в Сърбия, което да стане традиционно. Ще посветим проявите си на 125-годишнината на организираното туристическо движение в България и 135 години от Сръбско-българската война.

Гости на организирания в планината отчет за 2019 г. бяха туристи от ТД „Бунай“ – гр. Панагюрище, и ТД „Красен“ – с. Бъта.

М.с. по туризъм
Николай Добрев

По свещените хълмове на неоните

Мегалитните форми в района на Кюстендилското краище са непознати на българската археология, която определено е в дълг към допотопните цивилизации на територията на днешна България. Ето защо ние – туристите от Туристическо дружество „Осогово“ – гр. Кюстендил, заедно със скалния приключенец Румен Зиновиев, предприехме едно мистично пътуване през безкрайното море от хълмове в района.

Първи декември е. Красива-

та феерия от златни цветове и ръждиво-кафяво плени сърцата на всички нас – любители на природата. Уж застудява, а топлотата на цветовете ни сгрява отъптре. Щедро слънце и пикът на есенните цветове направи нашата дълга разходка още по-приятна.

Не ви трябва да видите Гранд каньон, нито Колорадо. В България има къде-къде по-красиви места. В компанията на българския Индиана Джоунс ние се докоснахме до неизследвана

хилядолетна скална обредност: жертвеници, олтари, зооморфни и антропоморфни фигури, странни съоръжения с неясен произход и предназначение, провокиращи фантазията изсичания върху камък. Обектите се намират в землищата на селата Голем Върбовник, Блато и Долна Козница – Кюстендилска област, съответно в местностите: Люти дол, Водни дол, Гълъбнико, Тодоров камък, Попов камък и гр.

С много снимки и богата

фантазия успяхме да запечатим всяка среща със скалните светилища. Нашият гид ни заведе до скали, които приличат досущ на крокодил, жаба, сателитна чиния, очи, ладия, човешка глава и мозък. В скалите имаше и изсечени ритуални кладенци, единият от които с утробна форма. Всеки един от тези феноменални камъни си има свое име.

Най-вълнуващи бяха срещата, участници в похода. При всяка среща с нещо интересно

се чуваха техните викове.

Мегалитната мистика на тракийското племе неони в Кюстендилския край е уникална. Просто те побиват тръпки и изпитваш непознато за ежедневието усещане.

В края на нашето приключение се почувствахме не изморени, а напротив – заредени с енергия от приятните емоции.

Силвия Михова,
секретар на ТД „Осогово“,
гр. Кюстендил

Прохождане

Прохождането в туризма е важно начало за всеки човек. След пролеждането в околните природни красоти, неизбежно всеки хвърля поглед и по-далече – към зеленеещите се гористи хълмове и синеещите се над тях планински върхове, забодени в небето. А след погледа идва и привличането да се стигне до там, до примамните горски усой и сияещите се в простора върхове. Така естествено се стига и до прохождането.

По себе си знам за това прохождане, сполетяло ме в ранната ми младост из китните габровски селца около моето родно Златевци. Първа ми се отгаде да изкача Голямата кула от скалната верига Стражата, опънала се като поредица от монолитни каменни хълмове, застъпени един за друг над селото от север. После стигнах до върховете Столетов и Бузлуджа, издигащи се по билото на Стара планина, далеч на югоизток от нас. Много по-неудържимо ме примамваха алпийските върхове право на юг, които наричахме с едно име – Мазалат, но тогава все още не ми беше дошло времето за тях.

После така се случи, че вниманието ми привлече прекрасният русенски край с Дунава, с чудната долина на Русенски Лом, с пещерата Орлова чука и с живота на русенските туристи от дружество „Приста“. И от тях поех туристическата заваска, която трайно ме държи дори до нагазилите ме

вече старини.

След моя двугодишен русенски период и още толкова продължил граничарски живот из дебрите на шумните Родопи, станах пленник на Витоша планина. По-точно, студентската ми Витоша ми даде старта към висините на Пирин и Рила. Но тогава не ми убягнаха нито близките Люлин и Верила, нито старопланинският западен край, чак до началния му връх Ком. Този период за мене беше наистина утвърждаващ в туризма, затова винаги ще го споменавам с добро.

Стара планина залюбих трайно, след като се завъртах за постоянно в Габрово. Тогава осъществих и мечтата си

да отида до Мазалат, с което разгадах неговата чародейна сила да превръща хората в истински туристи. Завинаги!

Габровският ми период освен най-продължителен, за мен се оказа най-активен и стойностен. Освен че цели 30 години бях водач на групи за екскурзионно летуване из Рила, Пирин и Родопите, мои ученически групи от Скаутския туристически клуб преведох по речните долини на Янтра, Стряма, Росица, Дряновска и Чепеларска река, по билата на Стара планина, Рила, Пирин и Беласица, из Родопите и къде ли не. Мои групи от връстници преведох и из планините на Европа, за да завърша активния

си туристически живот като „патентован“ водач на групата „Севлиевски планинари“, с години „прохождали“ непознати пешеходни маршрути из Рила и Пирин.

После дойде моят застой. Председателят на габровското ТД „Узана“ го ограби и го разтури. Туризмът в града напълно замря. Наложих ми се сам да се загрижа за възстановяването му, което ми отне близо две години време. Когато успях да сторя това за габровци, вече се почувствах изтощен физически. В това се уверих, когато се наех да вода малка група до хижа „Рай“ и водопадата „Райското пръскало“ в Калоферската планина. За-

това трайно се прехвърлих в Клуба на туристите ветерани в Габрово.

Че там ми е мястото, вече сериозно беше започнало да ми напомня и болното ми коляно. Трябваше да се реша на оперативно лечение, аз умувах години време, докато най-подир се врекох. И не сбърках.

Затова сега отново прохождам с надеждата да се възстановя дотолкова, че поне да се доближавам до любимите ми кътчета от Рила, от Пирин, от Родопите и от Балкана. От всичките ни прекрасни български планини.

М.с. Христо Мангев,
планински водач

Поход до хижа „Рай“

През изминалите почивни дни 14 и 15 декември 2019 г. според плана на Клуба по пешеходен туризъм към ТД „Орлово гнездо“ се проведе двудневен поход до хижа „Рай“. В ранната съботна утрин седем коли с двадесет и осем туристи отпътувахме за местност Паниците, където бе началната точка на планирания двудневен преход. Там към групата се присъединиха още трима участници от Пловдив. Така тридесет и един въодушевени и ентузиазирани туристи потеглихме по маршрута ни за деня. Преминахме през местностите Параджика и Рогачева гора, докато достигнахме хижата. Там последва топъл обяд, планински чай и настаняване. Следобед няколко желаещи туристи се изкачихме на

замръзналото Райско пръскало. Вечерта в хижата премина с много песни, танци и веселие. На следващата сутрин след закуска и обща снимка пред хижата гру-

пата потегли по обратния път.

Георги Недев, планински водач към
ТД „Орлово гнездо“

Колоезденето е начин на живот

Всяка година организираме международни велопоходи до съседните ни балкански гържави. В продължение на повече от 15 години сме организирали и провели над 50 международни колопохода. Тази година бе осмият колопоход до гр. Истанбул (Турция) за 10 дни. Багажът се возеше в микробус. Времето бе много горещо, но липсваше вятър, който беше в годините едно препятствие. Всеки ден се изминаваха по 100–110 км за около 5–7 часа. Групата от 7 колоездачи се събра пред паметника на загиналите във войните пред сградата на Община Варна. Изпратиха ни членове и симпатизанти на нашето ТД „Черноморски простори“. Първият преход бе до гр. Поморие, където нощувахме на палатки. Вторият преход премина през гр. Бургас и също нощувахме на палатки, стигнахме до гр. Малко Търново. Без препятствия преминахме границата. Пре-

косихме гр. Къркларели (Лозенград) и гр. Люлебургас. В предни години сме нощували на палатки в район за бежанци. Този лагер вече не съществува и на това място са построени болници. Охраната ни насочи и ни съпроводи до местна велоакадемия. В нея се обучават деца по управление на велосипеда. Имахме среща с тях и предадохме част от нашия опит. Преминахме по техния велополигон. Много бяха учудени от факта, че сме тръгнали от Варна до Истанбул - общо около 1000 км.

Казаха ни за наличието на още 6 академии по видовете спорт в града. За нас това е една вярна посока за развитието на спорта и здравия народ. Не можем ли и ние да го направим?! При това всичко е безплатно и без ограничения. Няма да се учудя, ако след 5-10 години излязат състезатели на световно ниво.

Пристигнахме на петия ден в гр. Истанбул. Наста-

нихме се в хотел в централната част на града. Посетихме няколко забележителности.

След това преминахме по

обратния маршрут на велосипеди.

Сериозни проблеми сме нямали, освен спукани гуми. След ремонт продължаваме. Водач

на похода бе председателят на колоклуба Димитър Станев.

Атанас Сивков,
участник в колопохода

Още за изоставените хижи и почивни станции на Витоша

Хижа „Фонфон“

Творчески дом на композиторите

ПД „Иглика“

Продължаваме темата за планината Витоша, която е естественият природен декор на столицата, която е люлката на организиран туризъм в България, и темата за нейните изоставени хижи. Планината е достъпна през всички дни на годината във всички сезони.

Почивен дом „Иглика“. Разположен е на Игликина поляна, на разклонение от пътеката Княжево – Златни мостове, в местността Балабановец на 1185 метра надморска височина. Той има 140 легла и 120 места в столовата. Стопанисвал се е от СО „Редки метали“. Край дома и поляната има удобни паркинги и условия за спортни занимания. Според очевидец, ресторантът все още е работил преди около 10 години. Сега всичко е в разруха.

Ресторант „Златните мостове“. Намира се в местността Златните мостове, в края на каменната река. Тази местност е една от най-посещаваните на Витоша, оттук започват много туристически маршрути към Камен дел, Балабана, Черната скала, Платото, Конярица, Черни връх, Ветровала, Офелиите и пр. Ресторантът е до последната спирка на автобус № 63. Разполага със 140 места, стопанисвал се е от „Балкантурист“. След ремонт е затворен повече от 15 години.

Хижа „Фонфон“. Намира се в едноименната местност, под местността Владайски Черни връх. Строен е започва през 1926 г. като малка сграда. След това през 30-те и 40-те години се правят амбициозни ремонти и тя се превръща в прекрасна сграда. По това време е нямало пътища и лифтове и всички материали са се изнасяли на гръб от ентусиазирани туристи, по тесни пътеки. Името на хижата, буквално преведено, означава „два пъти благоден“. Или

ПД „Згравец“

Хижа „Златни мостове“

пък тези планинари, които са посещавали хижата и са обичали природата, са ставали благодородни. Хижа „Фонфон“ заедно с хижа „Алеко“ са най-известните хижи на Витоша. За съжаление през 60-те години при пожар хижата изгаря. Никой след това не предприема мерки за възстановяване на голямата хижа и сега стърчат само каменните основи. От направеното проучване не намерих на коя дата е станало това, затова ако някой има информация, моля да изпрати материали.

Творчески дом на композиторите. Той включва три сгради сред широка поляна, на 1440 метра надморска височина. Има салон, кухня и общо 17 легла. До дома може да се дойде с кола по шосето Бояна – Златните мостове, има алея за достъп и удобен паркинг за колите. Много хубав маршрут за пешеходците е пътеката

от Владая до тук. Домът стои затворен от дълго време, като едната сграда, наречена „Катеричката“, започва да се руши, а лявата е изоставена. Добрата новина е, че има ентусиазиран стопанин, който прави ремонти и поддържа средната сграда.

Почивен дом „Згравец“. Намира се в близост до Творческия дом на композиторите. Масивна триетажна сграда. Тя разполага с 40 легла и 40 места в столовата. Стопанисвала се е от КК „Почивно дело и курортно лечение“ към някогашните профсъюзи. Сега домът е изоставен и се саморазрушава.

С настоящото описание не се упреква някой. Целта е да се предизвикат дискусии между институциите, които да вземат решения и да предприемат действия.

Инж. Данчо Лазов

10 години ТК „Незабравка” - гр. Велико Търново

На 31 октомври 2009 г. на среща на бивши членове на ЕО „Хр. Козлев“, организирана от згт и мс Димитър Богданов, спонтанно възниква идеята да се сформира туристически клуб с името „Незабравка“ от бивши ученици на ПГЕ „А. С. Попов“, техните деца и приятели, както и настоящи ученици в училището.

За председател на клуба единодушно е избран възпитаникът на Техникума по електроника Невен Боянов, който за по-добра връзка между членовете създава и сайт на клуба в Интернет. Снежанка Димитрова е секретар, а Димитър Богданов отговаря за културно-масовата дейност и е почетен член.

Поради служебна ангажираност на Невен Боянов и отказ на Димитър Богданов да се занимава с активна туристическа дейност поради напреднала възраст, на 1 октомври 2013 г. за председател на клуба е избрана Снежанка Димитрова. В момента зам.-председател е Деян Караджов, а секретари са Мирослав Николов, Ния Чамурджиева и Януш Георгиев.

До 2018 година ръководството на ПГЕ „А. С. Попов“ – гр. Велико Търново, подпомага логистичната подготовка на клуба за туристически мероприятия. От 2014 година членовете на клуба бяха подпомагани от спонсори за участието им в Туристически марафони „Хан Крум“, 120 км за 26 часа през 2013 и 2014 г. основно от ЕТ „Симона“ – Велико Търново, и в Националния туристически поход „По пътя на Ботевата чета Козлодуй - Околича“ от ПП ГЕРБ и г-н Цветан Цветанов (2014-2019 г. за транспорт, бивачни съоръжения и екипировка) и ПП БСП (2014 г. частично за транспорт). Благодарение на отстъпките, които са ни правили веригите магазини „Практикер“ и „Метро“ и ЕТ „Георги Петров“, успяхме да закупим на приемлива цена походни екипи и бивачни съоръжения. На всички тях благодарим от сърце!

През тези 10 години в мероприятията на клуба са участвали над 316 ученици, студенти и работещи в общо 335 туристически прояви.

Участвали сме в осем национални похода общо 44 пъти: „По пътя на Ботевата чета“ (10 пъти), „По последната дъря на Апостола на свободата Васил Левски“ (7 пъти), „От Ком до Емине“ (2010), „По стъпките на поп Харитон и Бачо Киро“ (10 пъти), „Скоростен нощен поход „Верей“ (8 пъти), „По пътя на четата на Капитан дядо Никола“ (5 пъти), „Изкачване на Черни връх“ (2 пъти) и „Светият път“ – 550 години от пренасяне мощите на св. Иван Рилски – 2019 година.

12 на брой участия в Републикански срещи и събори на: язовир „Копринка“ (10 пъти); Витоша (2 пъти).

25 на брой туристически марафони: 255 км „Ангел Войвода“ 2012 г.; 200 км за 40 часа „Битката при Клокотница“

2010 и 2011 г.; 200 км за 40 часа „Теофано“ 2016, 2017 г.; 130 км за 26 часа 4 пъти: „Панайот Волов“ 2010, „Хан Тервел“ 2011, „Цар Симеон Велики“ 2011, „Стефан Стамболов“ 2011; 120 км за 28 часа „Хан Крум“ 2013, 2014, 2015; 110 км за 22 часа „Цар Ивайло“ 2012 г.; 100 км за 24 часа - 6 пъти: „Хвърко-вата“ 2010 – Панагюрище, „Хан Крум“ 2011, „Петрова нива“ в Странджа 2010, 2011, 2012 г.; „Хан Аспарух“ 2011; 35 км около Велико Търново - 6 пъти.

10 на брой многодневни похода: Рила за 11 дни през 2011 г., 8 дни през 2013 г., 4 дни през 2016 г.; Пирин: 12 дни през 2012 г., 5 дни през 2015 г.; Камино франсез от Saint-Jean-Pied-de-Port до Сантяго де Компостела, Испания, 800 км – 2017 г.; Камино Португал от Лисабон до Сантяго, 657 км – 2018 г.; Камино Норд (северно) от Ирум до Сантяго, Испания, 815 км – 2018 г.; Планината Монсаргад, Испания – 2018 г.; поход-курс за планински водачи за учаци в Средна Стара планина – 2011 г.

220 на брой местни излети и походи: „По Хайдушките пътеки“ (2 пъти); хижа „Грамадлива“ (8 пъти); хижа „Кръстец“, Бъзовец (6 пъти); жп гара Кръстец - т.г. „Българка“ - хижа „Ивайло“ - с. Гръбчево - с. Радовци - с. Плачовци (2 пъти); жп гара Кръстец - т.г. „Българка“ (2 пъти); хижа „Плевен“ - с. Априлци - връх Ботев (6 пъти); „Ден на туриста 2012“ с маршрут: Узана – Шипка - Бузлуджа, Дряновски манастир (1 път); Еменски каньон (6 пъти); плаж „Болат“ (2019 г.); Бижев дол, Шемшево (4 пъти); Хотнишки водопад (8 пъти); хижа „Божур“ (30 пъти); местността Сини вир (14 пъти); Петропавловски манастир (32 пъти); Преображенски манастир (25 пъти); местността Ксифифор край гр. Велико Търново (19 пъти); местността Водопадите край Велико Търново (24 пъти); пещерите край Велико Търново (18 пъти); Плевен, Ловеч, Деветашката пещера (3 пъти); Усое, Елена; хижа „Чумерна“; хижа „Скакавица“ и резерват „Скакавица“; Иваниловски водопад; водопад в Врчанския Балкан; биваци край манастира „Св. Петър и Павел“ край Лясковец, 2015 г., край с. Мийковци и Дряновския манастир (2019 г.).

18 на брой екскурзии до: с. Къкрин, местността Крушуна, Ловешка област (4 пъти); Шумен (2011); връх Шипка на 3 март (9 пъти); Западна Стара планина и Северозападна България – пещери, водопад, музеи, природни феномени - 2015, 2016 г.; Източните Родопи и Северното гръцко крайбрежие за 10 дни през 2013 г.; Западните Родопи и Северното гръцко крайбрежие за 10 дни през 2014 г.

5 на брой туристически вечери, посветени: на народните будители, на 31 октомври 2011 г. и 2012 г. в читалище „Искра“ – гр. Велико Търново; на Христо Ботев и съмишленици от Великотърновския край – 2011 и 2012 г. (2 пъти). Експедиция „Родопи 2017“ – Вкаменената гора, водопад, скални светилища и др.

Награди и отличия през годините:

За туристически умения и сръчности за приз „Кристален еделвайс“ край язовир „Копринка“: 8 щифети: първо място 2011 г., четвърти 2013 г.; в категорията „Бивак“ – I място 2011 и 2016 г., II място 2012, 2013, 2015 г., III място 2010 г.; в дисциплината „Стрелба с лък“ – I място 2014, 2016 г., III място 2015 г.; Скоростно разпъване на палатка – I място 2012 г., II място 2011, 2012, 2015 г., IV място 2016, 2019 г.; в „Познавам ли моята България“ – I място 2011 г., II място 2019 г., III място 2016 г., IV място 2013 г.; „Дърпане на въже“ – II място 2013 г., III място 2016 г.; „Спортен риболов“ – II място 2013 г., III място 2012 г.; Народна топка – III място 2016 г.; Художествена самодейност - I място 2011 г., III място 2016 г.; Комплексно класиране - II място 2012, 2016 г.;

В НТП „По пътя на Ботевата чета“: в спортно-туристически игри – I място 2012, 2013, 2014 г. и II място 2015 г.; в надиграването в гр. Козло-

дуй – 3 първи места, 2 втори и III място 2015 г.; плакети: категория „Екология - средношколци“ I място 2017 г., II място 2015, III място 2013 г.; категория „Дисциплина - средношколци“ II място 2012, 2014, 2016 г.; категория „Екология - средношколци“ 2019 г.; Кулинария – I място 2012 г.; II място 2013 г.; Стрелба с лък - II място 2015 г.; „Художествена самодейност“ - I място 2012 г.; почетна значка по 1 бр. за 16 и 17 участия на згт и мс Димитър Богданов в похода и една за 10 участия на Снежана Димитрова;

- 1 златна; 4 сребърни и 5 бронзови значки „Опознай родината“;

- 4 значки с емблемата на града за ръководителите на туристическите походи, лично връчени от кмета на града г-н Даниел Панов;

- Благодарствени грамоти за членовете на клуба и ръководителите на походите от кмета на града;

- 6 грамоти за много добра работа с учениците за популяризиране на туризма сред тях;

- Грамота за въздигане на българския дух по случай 114 години от Илинденско-Преображенското въстание и предметни награди;

- Екскурзия-награда до Народноото събрание, София, през 2016 г.;

- Екскурзия-награда до Европейския парламент, Брюксел, през 2018 г.

Всички завоювани отличия и награди от 1964 до 2018 година от ЕО „Хр. Козлев“ и ТК „Незабравка“ – гр. Велико Търново, събраните експонати, туристически разработки, снимков материал и статии са изложени в изготвената от нас Музейна туристическа сбирка, открита на 7 май 2015 г. в ПГЕ „А. С. Попов“ – гр. Велико Търново.

Згт и мс по туризъм, гл. учител Димитър Богданов е единственият учител-буди-

тел, за който няма пенсионна възраст. И след пенсионирането си през 1995 г. той продължава да участва лично в туристически мероприятия с ученици – излети, походи и др. До 2014 година с младежки жар рецитира стихове, изпълнява сказки и подготвя сценките с младите туристи-ученици, с които отлично представят клуба и града, оставяйки незабравими спомени. А сега продължава да записва спомените си и издава книги, с които ни помага и насърчава.

Димитър Богданов е душата на клуба ни. Благодарим ти, приятелю!

Годишнината бе отбелязана с поход от местността Паниците до хижа „Рай“ и изкачване на връх Ботев на 1-3 ноември 2019 г. в чест на Празника на народните будители, с много танци и надиграване вечер. В мероприятиято се включиха 16 членове на клуба и времето бе с нас. Успяхме да изпъним програмата си. На връщане, по време на похода, приехме нов член на клуба, който изкачи върха и с изворна вода и горски букет кръстихме с прекрасното туристическо име Ботев! Посетихме и гр. Калоян – родното място на нашия пример за патриотизъм, жертвостановност и саможертва за Родина Христо Ботев. Изготвихме брошура за историята на клуба и статистическа справка на проведените мероприятия през първите 10 туристически години. Съставихме Календарен план за следващата година.

Всички членове на клуба ще останат с незабравими прекрасни спомени за изживените заедно мигове сред чудесната природата на Родината ни и невероятната ни история!

Снежанка Димитрова, председател на ТК „Незабравка“, гр. Велико Търново

Експедиция „Сборяново‘2019“

Успешно завърши втората поредна експедиция за проучване на пещерите в района на с. Свещари, община Исперих, и частично в рамките на Националния археологически резерват „Сборяново“. Експедицията беше организирана от Българското пещерно дружество със съдействието и любезната подкрепа на проф. Дияна Гергова и Историческия музей в гр. Исперих в лицето на неговия директор г-н Цветалин Цветанов. Археологическата база „Камен рид“, където бе устроен базовият лагер на проявата, събра 12 пещерници, членове на дружеството, и от пещерните клубове СПК „Академик“, София, „Луцифер“, Търговище, „Приса“, Русе, „Хеликтит“, както и от Добрич и Регионалния исторически музей – Русе.

Няколко думи за района и проучването на пещерите му. През 1874 г. големият пътешественик, журналист и писател Феликс Каниц при една от обиколките си в българските земи посещава Демир Баба теке и в една от своите

гравюри, заедно с текето, рисува входа на Деликташ маара. За първи път тя и още една от пещерите са били проучвани от Карел Шкорпил, а описанията са им публикувани през 1903 г. Почти 70 години по-късно посочените, а и други пещери, са били картирани от колегите пещерници от СПК „Академик“, София. През 2002 г. са били обект на теренен археологически обход от студенти от НБУ. През 2018 г., по инициатива на Българското пещерно дружество, се осъществява теренен обход с цел локализиране и идентифициране на проучените в миналото пещери и търсене на нови пещерни обекти. Една след друга се обхождат пещерите Деликташ (Дяланата), Туз маара (Солната), Мейшането и Хамама. След това се проучва пещерата „Птичите корита“, представляваща ниска, овална и силно опушена зала. Прегледът на наличната документация показва, че тя не е била проучвана от пещерници, но през 1990 г. в нея са правили архе-

ологически разкопки руският проф. Я. Шер и Р. Рагев от Историческия музей в Исперих. В пещерата е разкрито издълано в скалата каменно легло, вероятно гроб, както и животински кости и зъби. В скалите над и в пещерата има различни издълбавания, всичания, надписи (повечето съвременни). Най-впечатляваща е изсечената в камъка „дама“. Въз основа на направените детайлни проучвания на скално-пещерния комплекс изследователят Я. Иванов счита, че той е „скално светилище – храмов комплекс за изповядване на обредност“ на алевийците (алианите). С помощта на един от най-големите познавачи на района Александър Александров от Исперих бе намерена Хайдушката пещера, но на път към нея в скалните венци покрай реката бяха забелязани малки и по-големи пещерни отвори. В крайна сметка освен Хайдушката локализирахме 5 нови пещери, като успяхме да влезем само в 2 от тях. Постигнатото ни мотивира да организираме втора подобна експедиция. Така и стана.

В този си вид тя придобива характер на ветеранска. Средната възраст на 5-има от участниците в нея се оказа почти 68 години, като почетното място сред тях заеха Цветан Личков, Петър Делчев и Алексей Жалов, респективно 79, 71 и 66 г. Напредналата им възраст не се оказва пречка да бъдат равностойни на по-младите си колеги, а и да картират 6 от новооткритите там пещери.

Акцентът на проучването бе поречието на река Крапице, която в регистъра на реките на Националния институт по метеорология и хидрология се води под името Царацар. В обсега на нашето проучване тя протича през дълбока каньоновидна долина, всечена в аптски варовици – добра предпоставка за образуването на големи пещери. Както винаги, процесът на издирване на вече картирани, и то преди много години, е твърде труден. Особено при липсата на подробности и

обстоятелствени описания на местоположението им. При поредното претърсване на трите тераси на скалния откос на левия бряг на реката и западно-северозападно от Демир Баба теке бяха локализиран едва 2 от проучените по-рано пещери – Даул маара и Поровата пещера, но така и не открихме Пазач маара. Все пак, заедно с проучването, осъществено през 2018 година в този масив, успяхме да локализираме общо 7 обекта. Оказа се, че така наречената Хайдушка пещера, достъпът до която се осъществява чрез спускане с въже от Ст. Петков, е с номерация на входа. Реши се, че същата има карта, но впоследствие се оказа, че в базата данни такава не е заведена и тя ще трябва да се картира. Всъщност, в посока локализирането на проучените пещери в района предстои още много работа. Ако е дал Господ, тя ще бъде приключена при следващите ни експедиции. Късметът ни за откриване на нови пещери бе значително по-голям. С общи усилия успяхме да картираме 8 нови пещери, някои от които бяха открити при проучвателната експедиция, проведена през 2018 г. Започна и картировката на нова пещера на границата между селата Свещари и Иван Шишманово, но поради технически причини тя не бе довършена. Начена се и разкопаването на един перспективен вход. Бяха взети GPS координатите, заснеха се входовете на всички пещери. В две от тях бяха установени прилепни колонии с численост до около 50 екземпляра, а в други две – единични бройки. Виговият им състав следва да бъде установен по снимки. Какво още може да се каже? Ами всички ние дадохме всичко от себе си за благополучния завършек на този етап от тази експедиция, която, по всичко личи, ще трябва да продължи до окончателното проучване на пещерите в района на с. Свещари и наоколо. В този смисъл, очаквайте новини.

Алексей Жалов

Последно сбогом на Иван Петров

Маг. инж. Иван Василев Петров е роден на 10.04.1933 г. в София. Той е основоположник на туристическото картографиране у нас. Автор е на всички туристически карти, издадени у нас между 1958 и 1982 г. Впоследствие, като ръководител на сектор, началник на направление и зам.-генерален директор на „Картография“ ЕООД, полага усилия за създаване на кадри в областта на туристическата картография и стил, характерен и отличаващ българските туристически карти.

Той посвещава времето си извън работата в полза на туризма. Дълги години активно помага на БТС. Член е на Републиканската комисия по маркировка, вземайки активно участие в изготвяне на кадастралните карти за маркировките в нашите планини и в изготвянето и отпечатването на Правилника за маркировка на туристическите пътища в Република България.

Успоредно с ежедневните си задължения, той се посвещава и на хуманното дело на планински спасител. В продължение на 29 години е планински спасител, участник в голям брой спасителни акции.

Носител е на много отличия – „Заслужил деятел на БТС“, медал „Алеко“ (2 пъти), „Заслужил маркировач“, „Заслужил деятел на БЧК“ (2

пъти). За дейността му в ПСС многократно е награждаван с отличията на МРРБ. Носител е на наградата „Златно перо“ – 2006 г.

Под негово редакция са излезли повече от 470 издания карти и атласи с туристическа тематика. Всички тези карти са претърпели многократни издания.

Иван Петров остави трайна диря в областта на картографията и организирания туризъм. Колегите и приятели от БТС скърбят дълбоко за загубата на големия човек и големия професионалист, чийто достоен личен и професионален живот е пример за поколенията.

От колегите и приятелите в БТС

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ

Национален календарен план за 2020 година

НАЦИОНАЛНИ ИНИЦИАТИВИ

№	ВИД НА ПРОЯВАТА	ДАТА НА ПРОВЕЖДАНЕ	МЯСТО	ОРГАНИЗАТОР
1	Национално движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“	януари – декември	цялата страна	НКС на Движението
2	Национално движение „10-те планински първенци“	януари – декември	цялата страна	БТС
3	Награждаване на носителите на значка „Покорител на 10-те планински първенци“	30 август	Черни връх, Витоша	БТС
4	Награждаване на носителите на златна, сребърна и бронзова значка на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“	ноември	София	БТС, МОН, ММС, МК, МТ, ТД
5	Национално движение „Опознай родния край“	януари – декември	цялата страна	БТС, ММС, областните управи и кметове по места, ТД
6	Дарителска кампания за възстановяване на хижа „Богдан“	януари – декември	цялата страна	БТС, ТД

I. НАЦИОНАЛНИ ПРОЯВИ

1	Национални тържества, посветени на 157 г. от рождението на Алеко Константинов	13 - 20 януари	цялата страна	БТС, ТД, БФТВ
2	Прояви, посветени на Трети март	март	цялата страна	БТС, ТД
3	XVI Национален преглед за оцеляване в планината при зимни условия	25 - 29 март	УЦ „Маловица“	БТС, ТД „Черноморски простори“ – Варна
4	Национален пешеходен поход „Оттук започва България“	10 - 12 април	по нарежда	БТС, ТД „Магарски конник“ - Шумен
5	Национален женски поход „Пролет 2020“	17 - 19 април	Рогопи	БТС, ТД „Шипка“ – Пловдив, БФТВ
6	74-и Национален туристически поход „По пътя на Ботевата чета Козлогуй – Околчица“	27 май – 2 юни	Козлогуй - Околчица	МОН, БТС, област Враца, ТД „Враца“ – Враца
7	XXXII Национален песенен празник „Песните на България“	юни		БТС, Сдружение на туристическите хорове в България
8	Национален преглед за оцеляване в планината в летни условия	12 – 14 юни	Камчийска Стара планина	БТС, ТД „Черноморски простори“ – Варна
9	Национален преглед на туристическите умения и сръчности за учаци за приз „Кристален егелвайс“	19 - 21 юни	язовир „Копринка“	БТС, МОН, ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък, ТД „Сърнена гора“ – Стара Загора
10	Национална туристическа проява за ученици „Шипка 2020“	21 юни	Стара планина	МОН, ММС, БТС, ТД
11	Национален туристически поход „По пътя на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа“	юли	Стара планина	ТД „Узана“, ТД „Бачо Киро“ и БТС
12	Национален туристически поход Плевен – Карлово „По стъпките на Апостола“ – 183 години от рождението на Васил Левски	13 – 19 юли	Плевен – Карлово	Общински комитет „Васил Левски“, ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен, Община Плевен, БТС, ТД „В. Левски“ – Карлово
13	XXII Национален поход „Черноморски бряг 2020“	11 - 14 юли	по Черноморския бряг	БТС, ТД „Черноморски простори“ – Варна
14	Възпоменателен туристически поход-преклонение „По пътя на четата на Цанко Дюстбанов“	17- 19 юли	Стара планина	БТС
15	Европейски международен маршрут Е 4 – Великолепната петорка: Витоша, Верила, Рила, Пирин, Славянка	5 -17 юли	Витоша, Верила, Рила, Пирин, Славянка	БТС, ТД „Родни балкани“, Клуб „Нови хоризонти“ и ТД „Урвич“
16	Национален туристически събор по повод 125 години организиран туризъм в България	30 август	Витоша, Черни връх	БТС, ТД, БФТВ
17	Трета национална среща-събор на туристите ветерани с палатъчен лагер „С песни под звездите“	8 – 10 август	Троянски Балкан	БФТВ
18	Национални състезания по ориентиране за Купата на вестник „Ехо“	9 – 11 октомври		БТС, БФО, вестник „Ехо“
19	Държавно първенство по състезателно катерене за мъже и жени	октомври	Велико Търново	БТС, БФКА, Община Велико Търново, АК „Трапезица 1957“
20	Шести национален сбор на планинските водачи в България	ноември	УЦ „Маловица“	БТС, ТД
21	Връчване на годишните награди на БТС и Коледно-новогодишен концерт	декември	София	БТС, СТХБ, вестник „Ехо“

II. ПРОЯВИ ЗА УЧАЦИ

1	Зимни спортно-туристически празници	януари – март	цялата страна	МОН, ТД
2	Четвърти преглед за оцеляване при зимни условия „Маловица“ за ученици	19 - 22 март	УЦ „Маловица“ - Рила планина	БТС, ТД „Черноморски простори“ – Варна
3	„Движи се и победи“ – Ден на предизвикателството – пролетна кампания	26 април, 10 май и 1 юни	Велико Търново	БТС, ТД „Трапезица 1902“ – Велико Търново, Общински съвет – Община Велико Търново
4	Туристически походи, посветени на 1 юни – Ден на детето	май – юни	по места	РУ, ТД
5	Експедиция „България“	май	цялата страна	ТД „Магарски конник“ - Шумен
6	„Баба, дядо и внуци в планината“	май - септември	цялата страна	ТД „Магарски конник“ - Шумен
7	Туристически походи, посветени на 2 юни – Ден на Христо Ботев и падналите за свободата на България	май – юни	по места	РУ, ТД
8	Ученически поход по морския бряг	юни	Черноморски бряг	ТД „Черноморски простори“ - Варна
9	Спортно-туристически празник за ученици от София, посветен на инициативата „София – Европейска столица на спорта“	юни	Витоша	БТС, Столична община
10	Поход по стъпките на Левски с ученици от гр. Златица	юли	хижа „Равнец“	ТД „Свищи плаз“ - Златица
11	Купа „Баташки снежник“ – спортно-туристически триатлон	юли	Пещера	БТС, ТД „Купена“ – Пещера

12	Туристически поход от хижа „Алеко“ до Черни връх, посветен на Световния ден на туризма и инициативата „София – Европейска столица на спорта“	септември	Витоша	БТС, Столична община, ПП „Витоша“
13	Спортно-туристически празник „Ксилифор 2020“ – есенна кампания	27 септември, 4 и 18 октомври	Велико Търново	ТД „Трапезица 1902“ – Велико Търново
14	Есенна екоинициатива „Зелена мисия“	септември - октомври	околностите на Велико Търново	ТД „Трапезица 1902“ и училищни туристически клубове, Община Велико Търново
15	Пешеходен поход „По стъпките на Самуиловите войни“	6 октомври	Беласица	Сдружение „Млад планинар“, Петрич
16	Семинари с учители, директори, експерти	януари – декември	цялата страна	МОН, БТС
17	Походи с учители и ученици	януари – декември	цялата страна	МОН, БТС

III. ПЕШЕХОДЕН ТУРИЗЪМ

1	Патриотична, туристическа и природозащитна инициатива от бреговете на Дунав и Ломовите до върховете на Балкана и Пирин	януари - декември	Русенско Поломие, районите на хижа „Ехо“ и „Козя стена“ и планините на Югозападна България	СТПД „Академик“ - Русе
2	Регионални спортно-туристически презгледу	февруари – март	по наредба	ТД, РУ
3	Поход до хижа „Бузлуджа“ и хижа „Узана“	февруари		ТД „Хемус“ – Велико Търново
4	Традиционен лъчеобразен пешеходен и ски поход, посветен на Освобождението на България	26 февруари – 3 март	връх Шипка, Стара планина	ТД „Приста“ – Русе ТД „Трапезица 1902“ – Велико Търново ТД „Хемус“ – Велико Търново
5	Изкачване на връх Св. Илия	3 март		ТД „Рогопея“ – с. Ягодина
6	Пешеходен поход „Пирин – Славянка“, посветен на 3 и 8 март	29 февруари - 1 март	по наредба	БТС, ТД „Момини гвори“ – Гоце Делчев
7	„50 км за един ден“	25 април	около Варна	ТД „Рогни балкани“ - Варна
8	Поход Килифаревски манастир – къща-музей „Филип Тотю“ – с. Райковци – с. Райковци – х. „Грамадлиева“	април	Стара планина	ТД „Хемус“ – Велико Търново
9	Общоградски преход до връх Конгур	5 - 6 май	Беласица	ТД „Калабак“ и община Петрич
10	Традиционен туристически поход „По пътя на четата на поп Харитон и Бачо Киро“	10 май	от Бяла Черква до Дряновския манастир	ТД „Бачо Киро“ – Дряново, ТД „Росица“ – Павликени и Община Дряново
11	Преход „По трасето на Желязната завеса между Изтока и Запада“	юни	Беласица	ТД „Калабак“ и Исторически музей - Петрич
12	Нощен поход и марафон „Верея 2020“	юни	по наредба	ТД „Сърнена гора“ – Стара Загора
13	„Бягство към върховете“ – 10-те планински първенци	20 – 27 юни	цялата страна	ТД „Рогни балкани“ и ТД „Урвич“
14	Ден на интензивното ходене	юни		БТС, ТД
15	Национален туристически поход по ЕЗ връх Ком – нос Емине (за 3 дни едновременно старт по 9 отсечки, на които е разделен маршрутът)	юни – юли - август	връх Ком – нос Емине	БТС, ТД „Старопланински турист“ - Етрополе и ТД „Узана“
16	XVIII Национален поход „Добруджа и морето“	6 - 7 юни		ТД „Добротица“ – Добрич
17	XXXI марафон „100 км за 24 часа“ – Варна – Винаца – музей „Владислав Варненчик“	13 - 14 юни	Варненска област	ТД „Владислав Варненчик“ – Варна
18	Възпоменателен поход по повод 144 години от гибелта на Никола Войновски	26 юли	Стара планина	ТД „Узана“ – Габрово, ТД „Амбарица 1912“ и Клуб на запасните офицери - Троян
19	Изкачване на Гоцев връх в чест на Илинденско-Преображенското въстание	26 юли	Славянка	ТД „Момини гвори“ – Гоце Делчев
20	Национален поход Е 4 Витоша – Верила - Рила – Пирин - Славянка	юли		БТС, ТД „Руен“ – Пловдив
21	Лъчеобразен поход, посветен на 143 години от Шипченските боеве	22 – 23 август	Стара планина	ТД „Узана“ – Габрово, Областен управител на област Габрово
22	Фестивал на певческите групи на туристите ветерани „От Тимо в вървим все нагоре“	27-29 август	хижа „Алеко“	БФТВ
23	Туристически поход „Моите маршрути“ – масово изкачване на връх Мусала	август	Рила	ТД „Свищи плаз 2013“ - Златица
24	Масово изкачване на връх Голям Купен	септември	Стара планина	ТД „Амбарица 1912“ - Троян
25	Тридневен звездообразен поход с център хижа „Тешел“	септември	Рогопи	ТД „Рогопея“ – с. Ягодина
26	Четвърта туристическа проява „По пътеките на Белчо Братоев“	26 – 27 септември	Стара планина	ТД „Патлейна“ – Велики Преслав
27	Лъчеобразно изкачване на връх Ботев	септември	Стара планина	БТС, ТД
28	Крос-поход 2020 „Русенско Поломие“	26 септември	Природен парк „Русенски Лом“	ТД „Академик“ – Русе, Община Русе и Дирекция „Природен парк Русенски Лом“
29	Състезание „По стъпките на Алеко с приятел“	3 – 10 октомври	Витоша	ТД „Боерица“
30	Национален туристически поход „Освободителите на Неврокол“	16 октомври	Славянка	ТД „Момини гвори“ - Гоце Делчев
31	Фестивал на кестена	октомври	Петрич	ТД „Калабак“ и Природен парк „Беласица“
32	Осми традиционен поход „Ден на интензивното ходене“	11 октомври	Скалните манастири около Провадия	ТД „Орлови скали“ – Провадия
33	Десетлчов поход в чест на народните будители и Деня на металурга	1, 2 и 3 ноември	Стара планина	ТД „Кремиковци“ - София
34	Открито състезание по спортно катерене	21 ноември	Русенски университет „Ангел Кънчев“	СТПД „Академик“ - Русе
35	Походи, посветени на 1 ноември – Ден на народните будители	октомври - ноември	по места	БТС, ТД

IV. ЗИМЕН ТУРИЗЪМ

1	Туристически скиатлон „Студенец 2020“	януари – март	хижа „Смолянски езера“	БТС, ТД „Карлък“ – Смолян
2	Зимни спортно-туристически празници	януари – март	по места	БТС, ТД
3	49-и зимен поход с изкачване на връх Мусала	февруари	Рила	ТД „Приста“ – Русе
4	Традиционен зимен ски и пешеходен поход, посветен на 3 март	25 февруари – 3 март	от Беклемето до връх Шипка	ТД „Узана“ – Габрово и ТД „Хайдут“ - Калояр
5	Изкачване на връх Козя стена	март		ТД „Егелвайс“ - Лозница

V. КОЛОТУРИЗЪМ

1	Велопоход „Чудният изток на Стара планина“	април - май	Източна Стара планина	ТД „Родни балкани“ и Велоклуб „Устрем“
2	Комбиниран пешеходен и колопоход, посветен на тракийския празник Атанасовден, до тракийската крепост Чертизграг	2 - 3 май	Етрополска Стара планина	ТД „Туризм, спорт и екология „Етрополе“ - Етрополе
3	9-и колопоход и участие във Фестивала на зелениката	май (4 дни)	Варна – Бургас - пл. „Странджа“	ТД „Черноморски простори“ - Варна
4	Колообиколка на Пирин	24 - 26 юни	Пирин	БТС, ТД „Егелвайс“ – Сандански
5	Колопоход - изкачване на връх Ботев	август	Стара планина	ТД „Родни балкани“ - Варна и Велоклуб „Устрем“
6	Зелен маратон 2020 – състезание по горско бягане и планинско колоездене	септември	Стара планина	ТД „Родни балкани“ – Варна и Велоклуб „Устрем“

VI. ВОДЕН ТУРИЗЪМ

1	Национален воден поход по река Янтра - 2020	април – май	по течението на р. Янтра	БТС, ТД „Приста“ – Русе, ТД „Сексагинта Приста“ - Русе
	Национален воден поход по река Струма	22 – 25 май	по течението на река Струма	ТД „Осогово“ - Кюстендил
2	17-и Национален турнир по водно спасяване „Любен Кантарджиев 2020“	19 - 10 май	Велико Търново	ТД „Трапезица 1902“ – Велико Търново, БЧК – Велико Търново, Община Велико Търново
3	Национален воден поход „Арга 2020“	юни	по течението на р. Арга и нейните язовири	БТС, ТД „Сексагинта Приста“ - Русе
4	Воден поход по река Тополница	4 - 5 юли	по яз. „Тополница“ и течението на р. Тополница	ТД „Сексагинта Приста“ - Русе
5	Инициатива „Първи стъпки по водата“	3 - 5 юли	Варна	ТД „Родни балкани“ - Варна
6	Воден празник на яз. „Александър Стамболийски“ (гребане, плуване, водно спасяване, туристически сръчности, колотуризм, пешеходство)	15 - 16 юни	язовир „Ал. Стамболийски“	ТД „Росица“ – Павликени
7	Международна туристическа регата по река Дунав ТИД 2020	август - септември	река Дунав	БТС, ТД по река Дунав

VII. ОРИЕНТИРАНЕ

1	Състезания по ориентиране за купа „3-и март“	3 - 4 март	Плевен	ТД „Кайлъшка долина“ - Плевен
2	Купа „Трите хълма“, състезание по спортно ориентиране „С карта из Търновград“	22 - 24 март	районът на Велико Търново	ТД „Трапезица 1902“ – Велико Търново
3	Състезание по пещерно ориентиране	4 - 5 април	Пещера „Орлова чука“	СТПД „Академик“ - Русе
4	Състезание по ориентиране за купа „Кольо Сидеров“	юни	Рила	БТС, БФО, ТД „Рилски турист“ - Самоков
5	Спортно ориентиране за купа „Сърнена гора“	юни	Стара планина	ТД „Сърнена гора“ - Стара Загора
6	Bulgarian Orienteerig Fest	27 юли – 2 август	Шумен	ТД „Магарски конник“ – Шумен и СИВЕН
7	Национално нощно състезание по ориентиране за купа „Ехо“	септември/октомври		БТС, БФО

VIII. СПЕЛЕОЛОГИЯ

1	Пещерен сбор „Пещера 2020“	септември	Родопи	БТС, ТД „Купена“ – Пещера
2	Национална пещерна експедиция „Родопея“	октомври	Родопи	ТД „Родопея“ – с. Ягодина

IX. ЕКОЛОГИЯ

1	Пролетна и есенна екоинициатива „Зелена емисия“ – почистване и частична обновяване на туристически маршрути; засаждане на дръвчета	1 - 10 април; септември-октомври	цялата страна	БТС, ТД „Трапезица 1902“ – Велико Търново
2	Пролетна инициатива „Да почистим България заедно“	май	Централна Стара планина	ТД „Хемус“ - Велико Търново
3	Организиране и провеждане на зелени бригади с ученически и младежки групи с ползване на хижите на БТС	юни – септември	планините в страната	БТС

X. НАЦИОНАЛНО ДВИЖЕНИЕ „ОПОЗНАЙ БЪЛГАРИЯ – 100 НТО“

1	Отпечатване и изработване на: – книжки на 100 НТО – карти – дупляни – значки – бронзова, сребърна и златна – печати и марки за обекти – табели – пътни и информационни	януари – декември	цялата страна	БТС, Издателска къща „Ехо“ и НКС на Движението „Опознай България - 100 НТО“
2	Презентации на Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ сред учаци	януари – декември	цялата страна	БТС, ТД

XI. КУЛТУРНИ ПРОЯВИ, ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ, ТУРИСТИЧЕСКА И ХУДОЖЕСТВЕНА САМОДЕЙНОСТ

1	Традиционна седмица „Алеко Константинов“ - 157 години от рождението на патрона на БТС	13 - 20 януари	София	БТС, Клуб „Приатели на Алеко Константинов“
2	Поклонение на лобното място на Алеко Константинов по случай 123 години от убийството му	11 май	обл. Пазарджик – село Радилово	БТС, ТД „Алеко“ – Пазарджик, ТД „Купена“ - Пещера
3	Песенен преглед „Прекрасна си, мила Родино“	април	Казанлък	БТС, СТХБ, ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък
4	Регионален песенен празник „Елате в Плевен“	18 май	Плевен	ТД „Кайлъшка долина“ - Плевен и ТХ „Кайлъшко ехо“ - Плевен
5	Песенен празник „Бялата порта“	август	Самоков	БТС, СТХБ, ТД „Рилски турист“ – Самоков
6	Фолклорно-туристически празник	5 - 6 септември	Родопите	ТД „Родопея“ – село Ягодина
7	Кестенова вечер	октомври	Петрич	ТД „Калабак“
8	Национална среща-семинар на председателите на туристически хорове	октомври – ноември	хижа „Планинска песен“	БТС, Сдружение на туристическите хорове в България
9	Песенен празник на туристическите хорове „Слава вам, будители“	октомври	Пловдив	БТС, СТХБ, ТД „Шипка“ – Пловдив, БФТВ
10	Прояви, посветени на кръгли годишнини от туристическата летопис	цялата година	по места	БТС, ТД
11	Ежемесечно издаване на вестник „Ехо“	цялата година	София	БТС, Редакция на вестник „Ехо“
12	Издаване на карти, книжки, пътеводители на националните туристически движения	цялата година	София	БТС, Издателска къща „Ехо“
13	Издаване на регионални пътеводители на движението „Опознай родния край“	цялата година	София	БТС, Издателска къща „Ехо“ и Областните управи

14	Издаване на книги от поредицата „Нова туристическа библиотека“	цялата година	София	БТС, Издателска къща „Ехо“
15	Издаване на рекламни материали за Информационния център	цялата година	София	БТС, Издателска къща „Ехо“
16	Теглене на ежегодната томбола на вестник „Ехо“	януари	София	Редакцията на вестник „Ехо“

XII. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

1	Международен зимен тракийски туристически празник	26 - 27 януари	Етрополска Стара планина	ТД „Туризъм, спорт и екология „Етрополе“ - Етрополе
2	XXVI Международен колопоход – Варна – Констанца - Варна	май – септември (3 дни)	Варна – Констанца (Румъния) – Варна	БТС, ТД „Черноморски простори“ – Варна
3	Общо събрание на Балканския планинарски съюз	29 - 31 май	Прага	БПС
4	Среща с планинари от балканските държави	21 – 23 юни	Етрополска Стара планина	ТД „Туризъм, спорт и екология „Етрополе“ - Етрополе
5	Поклонение на гроба на хан Кубрат – „Кубрат събира поклонниците си“	Юни – 8 дни	Малая Перешчепина, Украйна	БТС, ТД „Черноморски простори“ – Варна
6	Международно състезание по ориентиране за купа „Рогопея“	15 - 16 юли	Рогопи	ТД „Рогопея“ – с. Ягодина
7	Изкачване и тристранна среща на туристите от България, Сърбия и Македония на връх Руен	28 юни	Осоговска планина	ТД „Осогово“ – Кюстендил
8	Изкачване на Карпатите	юли	Румъния	ТД „Купена“ - Пещера
9	Изкачване на върхове в Германските Алпи	август	Германия	ТД „Купена“
10	VIII Международен колопоход Варна – Халкидики - Варна	15 – 25 август	България - Гърция	ТД „Черноморски простори“ - Варна
11	XIX Международен поход до връх Тумба	17 - 18 август	Беласица	БТС, ТД „Калабак“ – Петрич
12	Международни състезания по ориентиране за купите „Рогопея“ и „Ягодина“ – дневни и нощни	август	Рогопите	БТС, ТД „Рогопея“ – село Ягодина
13	Конференция на Европейската асоциация за пешеходен туризъм (IRA)	1 - 4 октомври	Жирона, Каталуня, Испания	ЕАПТ
14	Балкански състезания по планинско ориентиране	септември	Босна и Херцеговина	БПС, ПС на Босна и Херцеговина
15	Сбор на туристи от България, Сърбия и Македония на 106-ата пирамида при с. Жеравино	29 септември		ТД „Осогово“ - Кюстендил
16	Участие в национални и международни проекти в областта на туризма и туристическите спортове с партньори от съседните държави	цялата година	Сърбия, Румъния, Турция, Гърция, Македония	БТС

XIII. УЧЕБНА ДЕЙНОСТ

1	Планински водачи – зимен профил	януари	Рила, УЦ „Мальовица“	БТС
2	Планински водачи – зимен профил	март	УЦ „Мальовица“	БТС
3	Обучение на хижари на хижи, предоставени от БТС за стопанисване и управление от ТД	април	по региони	БТС
4	Обучение на активисти от ТД по маркировка на туристическите пътеки	април	по наредба	БТС
5	Пролетен и есенен семинар с учители – ръководители на туристическата дейност в училище – походни и обучителни дейности сред природата	април ноември	УЦ „Мальовица“ УЦ „Момина крепост“ хижа „Планинец“	БТС, Столична община, ТД „Трапезица 1902“ – В. Търново
6	Курсове и семинари по заявка на ТД, фирми и други	януари – декември	УЦ „Мальовица“	БТС, ТД
7	Курс за туристическа маркировка	14 - 19 май	УЦ „Тешел“	БТС, ТД „Рогопея“ – с. Ягодина
8	Курс за планински водачи – летен профил	юни	УЦ „Мальовица“, УЦ „Тешел“	БТС
9	Курс за планински водачи – летен профил	септември	УЦ „Мальовица“	БТС
10	Сбор на планинските водачи – опресняване на знанията и усъвършенстване на практическите умения	ноември	Рила, УЦ „Мальовица“	БТС
11	Курсове и семинари с учители – ръководители на ученически групи	цялата година	в УЦ на БТС	БТС
12	Обучение на хижари, стопанисващи хижи на БТС и ТД	цялата година	в УЦ на БТС	БТС и ТД

XIV. МАРКИРОВКА

1	Опресняване на туристическа маркировка по европейски туристически маршрути: Е3, Е4, Е8	май – октомври	Стара планина, Витоша, Верила, Рила, Пирин, Рогопи, Славянка	БТС, съвместно с националните и природните паркове
2	Маркиране на туристически маршрути в националните и природните паркове	май – октомври	Стара планина, Витоша, Верила, Рила, Пирин, Рогопи, Славянка, Беласица, Странджа, Българка, Шуменско плато	БТС, ТД
3	Изработване на самостоятелни проекти и участие в такива за туристическа маркировка и туристическа инфраструктура – места за краткотраен отдих, чешми, беседки, мостове и др.	януари – декември	Витоша, Люлин, Странджа, Средна гора	БТС, съвместно с националните и природните паркове
4	Проучване, планиране и маркиране на нови туристически маршрути	януари – декември	цялата страна	БТС и ТД, съвместно с националните и природните паркове

XV. КОМУНИКАЦИИ

1	Такси за съоръжения за комуникация	януари – декември	БТС
2	Доставка и сервиз на съоръжения за комуникация	януари – декември	БТС

ГОДИШНИНИ

125 години организиран туризъм в България
157 години от рождението на Алеко Константинов
123 години от смъртта на Алеко Константинов

„В раздел „Архитектура“ (автор Милка Енева, I място) веднага ми направи впечатление „Ситовски къщи“. Старинните сгради и още по-характерните покриви представят съхранения български бит в наши дни. В този жанр най-трудно е да се запазят правите линии на постройките (трябва да има поне една). Тук те са постигнати и при

църквата, и при двете къщи. Комбинацията в броя на прозорците - четири на камбанарията, три на постройката вдясно и два на фронтално разположената сграда, също намирам за интересна.”

Анотациите и оценката в текстовете под снимките са на Христо Крачолов

„Точно защото правят впечатление нестандартните решения, номинарах „Тленност“ (автор Донка Жекова, II място в раздел „Архитектура“).

Кадърът подтиква към размисъл за това, какво всъщност остава за поколенията и най-вече - за колко дълго време.”

„Снимката „Отблясъци“ (автор Милена Георгиева, VI място в раздел „Архитектура“) е интересна с композиционното си решение. Постиг-

нат е контраст между борчетата и заснежените покриви и полето край манастира. Кадърът има лек дефокус в горната дясна част.”

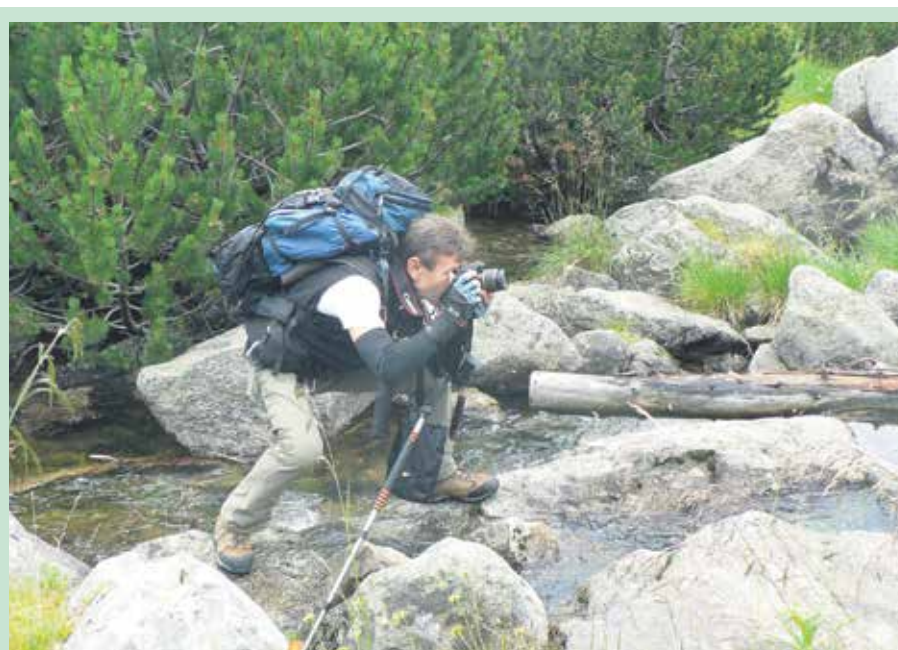
„Баба Анифе“ (автор Хр. Тенчев, I място в раздел „Хора“) е очевидно интересен човек, срещнат по време на преходите, което е също едно от условията на раздела. Цветният контраст в облеклото (червено срещу синьо), диагоналят от разположение-

то на тояжката и коларският път, водещ погледа в дълбочина, намирам за достоинства на този кадър. Идилната от живота на местните жители се допълва и от спокойно пасящата крава, която явно е част от ежедневието на баба Анифе.”

„Кадърът „Бекови скали“ (автор Росица Райкова, II място в раздел „Хора“) най-добре отговаря на условието - да се покажат интересни моменти от живота на дружеството. Настроението и оригиналната композиция

са постигнати чрез високата гледна точка. Добре подредени хора, от различни възрасти, на фона на величествената планина, дават възможност на зрителя да придобие представа за емоциите на туристите.”

„На зор“, както авторът е озаглавил този фотос (автор Донка Жекова, III място в раздел „Хора“), по интересен начин показва желанието на туриста „да улови мига“. Щеките, раницата и

обувките представят основната част от оборудването на туриста. Диагоналят, образуван от тях, съчетан с този на лакътя, десния крак и скалите, създават динамика в снимката.”

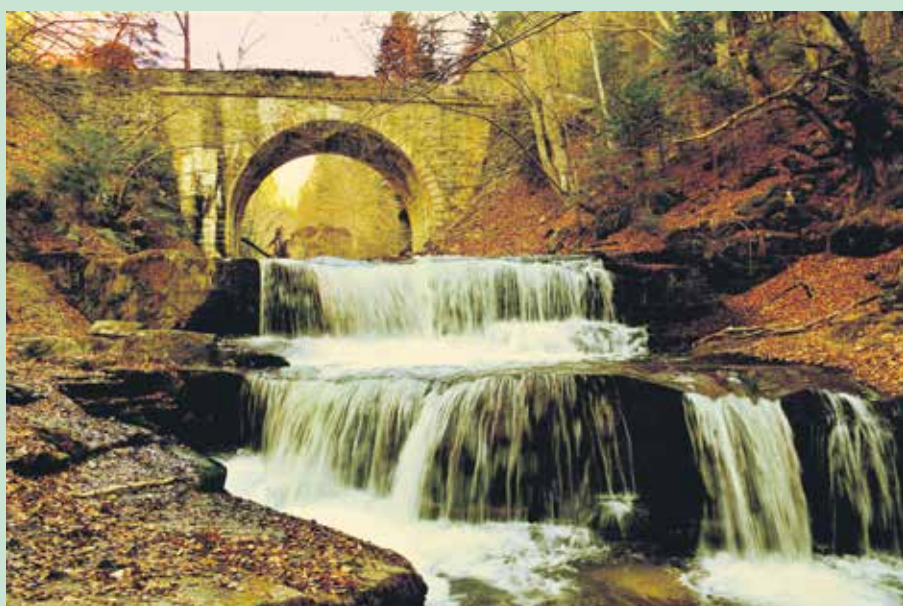

„Забавен портрет е „Нашият Румцайс“ (автор Донка Жекова, IV място в раздел „Хора“). Огледалната симетрия между двете шапки и брадата е наистина любопитна. Портретът изпъква чрез постигнатото боке (размит заден фон). За да изглеждат очите по-живи, в портретната фотография се търси или създава блик в зениците, който е добре да бъде на 11 или 1 часа. Тук, макар и съвсем малко, този ефект е постигнат. Хубаво би било да се даде още пространство на кадъра в страни и надолу, стига по фланелката да няма надпис, който да отвлича погледа.“

„В раздел „Природа“ най-силно впечатление ми направиха „Ситовски водопад“ и „И бавно се спуска мъгла“ (автор Донка Жекова, I място). Предпочетох да поставя максимална оценка на втората творба, понеже в нея е спазено правилото на третините. Идващите от далечината туристи са разположени в една от четирите силни точки (долу вдясно) на кадъра. Постигната е въздушна перспектива чрез мъглата по хребетите. При зим-

ните пейзажи много често снегът изглежда сив. Причината за това е, че светломерът на камерата или телефона отчита повечето белота и недоекспонира снимката. Белотата на снега се улавя, когато експозицията малко се увеличи, а не се доверяваме на показанията на светломера. Тук снегът е по-скоро бял. Кадърът би станал още по-въздействащ, ако се премахне част от небето и се направи панорамен формат.“

„Класически есенен пейзаж, в който най-силното достоинство е размита вода, постигната чрез стабилизиране на камерата и бавна експозиция, е „Ситовски водопад“ (автор Христо Тенчев, II място, раздел „Природа“). Настроението е постигнато и с удач-

ното тониране. Не бива да се прекалява с него, за да не потъмняват още тъмните участъци. Авторът обаче ясно е уловил преден, среден и заден план, което е задължително при пейзажите, и фотографията създава истинско есенно настроение.“

„Добър пейзаж е и „В Рогопските пазви“ (автор Донка Жекова, III място, раздел „Природа“). Тук също е постигната многоплановост. Целият кадър е на фокус, което е другото

правило при пейзажите. Още по-интересно за зрителя би било, ако разположението на къщата е някъде в страни, за да се избегне поставянето ѝ в центъра на изображението.“

„При „Без дом“ (автор Донка Жекова, I място в раздел „Разни“) в изображението има многоплановост, композицията е подредена и тя определено въздейства. Въпреки че е в добър размер - има пикселизация, която

е по-скоро ефект за постигане на още по-голямо внушение на авторската идея. „На пост“ е също много интересна находка и отлично уловен момент, но идеята би се осъществила само с подходящ дългофокусен обектив.“

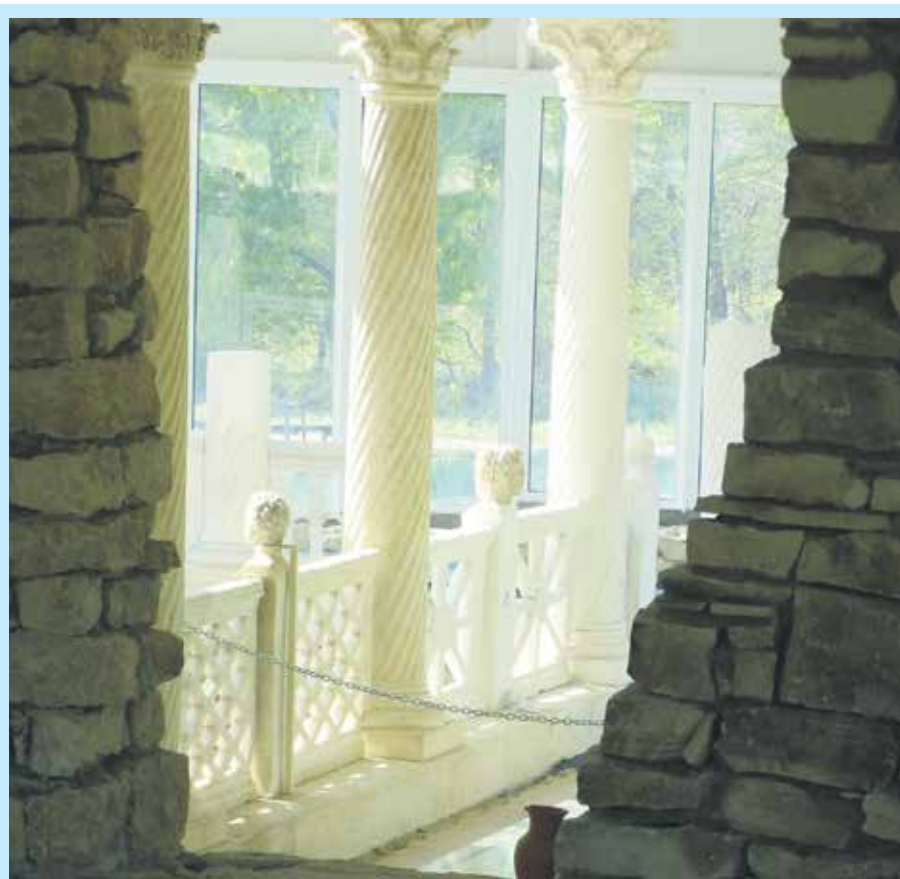
„В раздел „Разни“ ми допадна снимката „Високо, високо застанни“ (автор Донка Жекова, II място). Двамата туристи, застанали на скалите, сякаш не могат да откъс-

нат поглед от красивата гледка. Възхищението е толкова голямо, че момичето вдясно може би прави кадър, с който да участва във фотоконкурса.“

„Крадецът на ябълки“ (автор Кольо Атанасов, VI място в раздел „Разни“) заслужава поощрение заради идеята, която изцяло отговаря на темата на конкурса. По време на преход групата вероятно е спряла за кратка почивка и снимката по-скоро

пресъздава точно този „антракт“. Фотоапаратът също си отгъхва на фона на градчето, сгушено в красивата планина. Макар моят прочит да се различава от замисъла на фотографа, снимката определено е интересна.

Чирпанските туристи отчитат планинарската 2019-а сред природата

Близко 50 туристи от членовете на ТД „Средногорец“ – гр. Чирпан, на 14 и 15 декември отново бяха на „Каваклийка“. По това време средногорската хижа ги приютава и там те отчитат как е преминала планинарската 2019-а, в която организираният туризъм в Чирпан навърши 100 години!

Мъгливото време и прикапващият гъждец не им попречи да направят пълноценно традиционните си преходи в района. Една част от тях пешеходства до местността Кутело, други до хижа „Братан“, а осем от маратонците потичаха „за здраве“ по същия маршрут (общо 16 км).

Празничната вечер започна с малко по-различен сценарий от предните години. Немалка част от туристите са винари и за пръв път се проведе двата конкурса - за най-добро вино и най-хубава ракия, в които участваха десет производители на тези еликсири. Професионално жури, с председател технологът-винар Тонка Даскалова, дегустира напитките и определи победителите.

За „Цар на виното 2019“ на ТД „Средногорец“ бе избран Георги Иванов, а за „Най-благата ракия“ призьт отиде при планинския водач Драгомир Манев. Дегустацията на любителите-винари излъчи за победител виното на Даниел Бонев, също планински водач.

Имаше и състезание за „Най-добър кулинар“ в категория „Туристически сандвич“, в което се включиха седем туристи, а победител стана Мария Христова.

Бяха обявени и резултатите от Петия фотографски конкурс „Туристически обектив 2019“. На импровизирано въже бяха окачени в голям формат спечелилите снимки. Тази година в конкурса се включиха 8 туристи, които

предложиха за оценка над 100 снимки в четири категории: „Природа“ („Пейзажи“), „Хора“, „Архитектура“ и „Разни“. Журито - професионалните фотографи Христо Крачолов, Георги Здравков и Ирина Радева, оцени най-добрите от тях.

„Фотограф на ТД „Средногорец“ за 2019 г. стана Донка Жекова, втори се класира

Христо Тенчев, а трети - Милка Енева. Освен признанието и символичните награди отличените снимки ще бъдат представени в изложба, както и предложени за публикация във вестник „Ехо“. След това при висок емоционален градус се проведе и награждането - търг, на който повечето от снимките бяха продадени с

пъти над началната им цена. Единодушно бе решено събраната сума - близо 500 лв., да отиде за благотворителна кауза - за лечението на техен колега турист.

Преди полунощ в хижата се отби за кратко и Дядо Коледа - този път без Снежанка, който раздаде туристически подаръци, а точно в полунощ

по традиция всички изкачиха скоростно близката Съсенкова могила (1050 м).

Предлагаме ви част от наградените фотографии и мотивираната оценка към тях на Христо Крачолов, член на професионалното жури.

Текст: Ангел Колев, снимки: М. Георгиева и Н. Ангелов

Туристически маршрут в Пирин планина

Гр. Банско – хижа „Бъндерица“ (14 км, 4 часа) – хижа „Вихрен“ (2 км, 30 минути) – хижа „Демяница“ (4.30 часа) – заслон „Тевно езеро“ (3.30 часа) – хижа „Беговица“ (3 часа) – хижа

„Яне Сандански“ (1.30 часа) – гр. Сандански (18 км) (ле-тен маршрут)

От Банско до хижа „Бъндерица“ може да се стигне по три варианта:

1. С превозно средство – по асфалтово шосе,

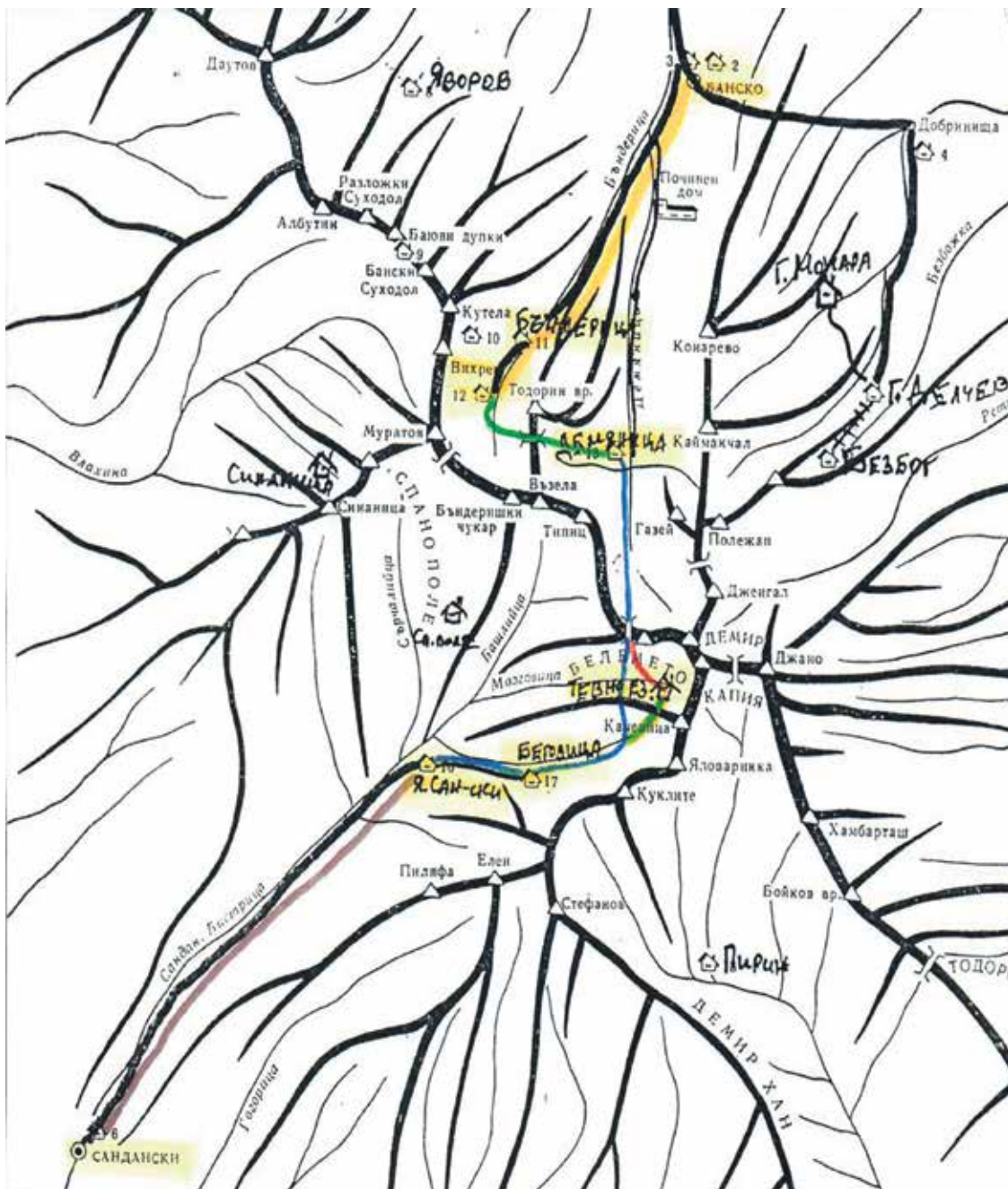
Хижа „Вихрен“

Хижа „Бъндерица“

Хижа „Беговица“

14 км;

2. С кабинковия лифт до Бъндеришка поляна и по жълтата лентова маркировка край каньоновишната долина на река Бъндерица и Бъндеришкия водопад в югозападна посока след 30-40 минути се достига хижа

„Бъндерица“;

3. С пешеходен проход – маршрутът започва от централната част на Банско, върви се по ул. „Пирин“ и се минава край Посетителския център на НП „Пирин“. Подминава се и голната станция на кабинковия лифт, по-нагоре – край ресторант „Мотиката“ и базата на ПСС и продължавайки по асфалтовото шосе, като се следи жълтата лентова маркировка, се преминава отклонението за местността Чалин валог. Следва завои и мост и маркировката се насочва вдясно към пряката пътека, която навлиза в стара иглолистна гора. Оформената широка туристическа пътека навлиза в Бъндеришка долина, минава край изоставена кариера, **пресича няколко пъти река Бъндерица и излиза на Бъндеришка поляна** – 3.30 часа. От нея по описаната пътека на **Вариант 2** за още 30 минути се достига хижа „Бъндерица“.

От хижа „Бъндерица“ се излиза на шосето за хижа „Вихрен“, минава се край природната забележителност Байкушевата мура и при първия остър десен завои шосето се изоставя, а пътеката продължава направо на юг през тревисти площи и камъни. След 30 минути се излиза на паркинга пред хижа „Вихрен“ (1950 м

н.в., 150 легла, външни и вътрешни тоалетни и бани, собствено ел. хранене, столова, ресторант, бюфет).

От хижа „Вихрен“ за хижа „Демяница“ маркираната в зелен цвят пътека започва непосредствено под хижата, преминава по дървен мост река Бъндерица и по десния ѝ бряг през поляни и клек след 15 минути достига живописното езеро Окоето. Пътеката продължава през разнообразен терен – тревист, каменист, пасажи и клекове и след 1.30 часа достига плиткото и топло Жабешко езеро. При безветрие във водите му се отразява внушителният масив на Муратов връх. Тук има разклон: на югоизток маркираната в червен цвят пътека (Е 4) се насочва към главното било, а зелената маркировка, която трябва да се следи, заобикаля от юг езерото, поема в североизточна посока и с много серпентини по стръмен и каменист терен за 1 час се изкачва на Тодорина порта (2.30 часа). След нея пътеката подсича източните склонове на Малка Тодорка и през камък, високо над Горното Тодоринско езеро, слиза под Долното Тодоринско езеро. Маршрутът продължава по терен, осеян тук-там с камънаци, пресича Тодориния поток (3.20 часа) и високо над Горното Василешко езеро слиза до

Рибното Василашко езеро (3.50 часа). Край него има прекрасни поляни, предразполагащи за отдих, а панорамата към хребета Ушиците с Голяма и Малка Стража е впечатляваща. Продължава се през клека, навлиза се в гората, пресича се по брод Василашка река и стръмно по серпентини се слиза до маркираната пътека от хижа „Безбог“ и заслон „Тевно езеро“ за хижа „Демяница“. Оттук се завижда наляво (север), пресича се по мост

Василашка река и се достига хижа „Демяница“ (1875 м н.в., 80 места, външни и вътрешни тоалетни и бани, собствено ел. захранване, ресторант, туристическа столова, летен навес с барбекю, благоустроен район).

За заслон „Тевно езеро“ широката камениста пътека (синя маркировка) се насочва в южна посока, пресича по мост Василашка река, след няколко минути подминава отклоняващата

Хижа „Демяница“

Хижа „Яне Сандански“

Заслон „Тевно езеро“

се вдясно (запад) маркирана пътека за хижа „Вихрен“, продължава се през гората стръмно нагоре и след около 40 минути пресича потока Типицка вода – ляв приток на река Валявица. По-нататък през поляни и камъни за още 40 минути се достига местността Туаците, където има разклон (1.20 часа). Вляво (на изток) се отделя пътеката (жълта маркировка) за хижа „Безбог“, а за Тевно езеро се продължава на юг по стръмна пътека, която след 20 минути извежда на Трето Превалско езеро (1.40 часа). От него се отделя маркирана пътека (зелен цвят) за Четвърто Превалско езеро (3-4 минути) и Чаирска (Винарска) порта. За заслон „Тевно езеро“ започва стръмно изкачване на юг с много серпентини по каменистата пътека край Второ Превалско и Първо Превалско езеро и след 40 минути се излиза на Мозговишка (Превалска) порта (2.20 часа). Право надолу (на юг) продължава синята маркировка за река Мозговица и хижа „Беговица“ (Каменица). Тук се изоставя синята маркировка и се тръгва вляво (на изток) по трасето на Е 4 (червена маркировка), подсичат се южните склонове на Превалски и Валявишки чукар и край южния бряг на Тевното езеро за 40 минути от Мозговишка порта (общо 3 часа) се достига заслон

„Тевно езеро“ (2527 м н.в., 80 места, външни тоалетни, собствено ел. захранване, бюфет, туристическа столова).

За хижа „Беговица“ (Каменица) се тръгва по маркираната пътека (зелен цвят), която се насочва на юг към Малокаменишката езерна група в подножието на връх Каменица, криволичейки между скални групи, поляни и няколко малки езера, и достига заравненост под голям циркусен праг. Пътеката траверсира западните склонове на връх Каменишка кукла през скални участъци и тревни пасажи и достига маркировъчен стълб № 61 (1 час), при който се съединява с маркираната със синя лентова и стълбова маркировка, идваща от хижа „Демяница“ през Мозговишка порта и река Мозговица за хижа „Беговица“. Продължава се в южна посока и след още 10 минути пътеката се изкачва на Беговишки (Кози) превал при стълб № 58. Започва слизане по обширни пасища, осянати тук-там с камъни. Пътеката следва коритото на река Беговица, преминава през няколко долинни тераси, постепенно завижда на запад, подминава разклона на пътеката за хижа „Пирин“, по-надолу пресича по мост реката (2.40 часа), навлиза в гората и след около 30 минути (3.10 часа) достига хижа „Беговица“ (Камени-

ца) (1800 м н.в., 90 места, самостоятелни етажни тоалетни и бани, локално отопление, ресторант, бюфет, туристическа столова, ски писти с влечкове).

За хижа „Яне Сандански“ се тръгва по пътя за местността Попина лъка и след около 500-600 метра вдясно се отделя маркираната пътека (син цвят). Тя слиза през поляни и гориста местност и край левия бряг на Беговишка (Козя) река излиза на път на моста над река Мозговица. Тук пътят се разделя – вляво за местността Туричка черква (Черковното), а вдясно – към Спанополска река. Продължава се без отклонение по шосето право на юг край множество вили и скоро (1.30 часа от хижа „Беговица“) се слиза до хижа „Яне Сандански“ (1220 м н.в., 76 места, самостоятелни и етажни тоалетни и бани, локално отопление, ресторант, туристическа столова, летен бюфет, барбекю).

От хижа „Яне Сандански“ до гр. Сандански най-прекият път е 18-километровото шосе, което преминава край леговище „Трешница“, с. Лиляново, а по-надолу край няколко ВЕЦ-а. През летния сезон в дните на уикенда се разкрива автобусна линия.

Йордан Йорданов,
експерт в БТС

Кристиана Стоянова Колева и Григор Милчев Милчев от гр. Стара Загора имат 100 печата от НД „Опознай България - 100 НТО“. Преди десетина години разбрали от приятели за движението и оттогава пътуват по обектите. Направили са си и свой албум със снимки от посетените места, за да им остане за спомен. Най-силно са впечатлени от връх Ботев.

ОБЯВА

Управителният съвет на сдружение с нестопанска цел за общественополезна дейност Туристическо дружество „Родопей“, с. Ягодина, област Смолян, на основание чл. 26 от ЗЮАНЦ и чл. 24, ал. 1 от Устава, свиква Общо отчетно събрание на Сдружението на 28.03.2020 г., от 10.00 часа, в хижа „Тешел“ - с. Тешел, община Девин, област Смолян, при следния Дневен ред:

1. Приемане на отчет за дейността на УС на Сдружението през 2019 година.
2. Приемане на отчетен доклад на Контролния съвет за дейността на Сдружението през 2019 година.
3. Приемане на годишния счетоводен отчет на Сдружението за 2019 година.
4. Приемане на нови членове в Сдружението и прекратяване на членство.

5. Приемане на Календарен план за дейността на Сдружението за 2020 година.

6. Приемане на проектобюджет на Сдружението за 2020 година.

7. Избор на делегат за ОС на БТС през 2020 година.

8. Разни.

При липса на кворум на основание чл. 27 от ЗЮАНЦ Общото събрание ще се проведе същия ден в 11.00 часа, на същото място и при същия Дневен ред, и ще се счита за законно независимо от броя на присъстващите членове на Сдружението.

Поканват се всички членове на Сдружението да участват в Общото събрание.

Сбогом, Авраме!

Напусна ни един голям алпинист,
един достоен Човек

Отново съм пред компютъра. Пак ще пиша за Аврам. Писал съм с най-голямо удоволствие за този човек, защото винаги е ставало въпрос за нещо голямо, направено от него и от партньорите му. Днес обаче не ми върви в писането. Стоя пред празния лист и търся думите. Те не идват. Засядам в гърлото ми, защото на 28 ноември 2019 г. ни напусна един голям алпинист и човек - Аврам Аврамов. Отиде си, но след като е изпълнил достойно обаяностите си като гражданин на своята държава. Знам, че това, което ще напиша за него, той самият няма да го прочете. Няма да го прочете и съпругата му Благовеста, за да му каже: „Браво, само ти можеш така да го кажеш. Ще отида в стаята при Аврам и ще му го покажа и прочета“... А той, Аврам, не беше далече, а в съседната стая, където последните години прекарваше само там.

Аврам! Колко много неща се крият в това библейско име. Роден на 6 февруари 1933 г. в малкото равнинно лудогорско селце Дяново под името Стефан, той не остана там, а избра планината. Дали заради това, че в детските си години не беше виждал дори по-значими хълмчета, или защото съдбата му подсказва, че неговият път ще бъде там, гдето душата и ползедът ще се реят във висините. Ще кръстосва Рила, Пирин, Стара планина. Ще отиде и по-далече - в Алпите, Кавказ, Памир. Ще отиде и в Хималаите, и то там, където един връх пробужда небето най-високо от всичките върхове на земята. Ще поведе нашите момчета към Еверест, за да се развее родният трибагренник на най-високата точка на света. На Еверест, на 8848 метра!

Още твърде млад, Аврам отиде в Спортния техникум в Пловдив. Там се събраха с Благовеста, за да останат заедно до последния си дъх. В Националната спортна академия, тогава ВИФ „Г. Димитров“, за първи път и двамата чука думата алпинизъм. Думата, на която и двамата ѝ останаха верни докрай, въпреки че не всичко тръгна добре. На един от първите зимни траверси през „Котешкия чал“ и „Кончето“ зимата се развихри. Няколко души студенти от ВИФ получиха тежък урок. Много тежък бе той за Аврам, Пеню Нейчев и Димитър Миланов, познат много повече като Жучката.

„В болничната стая - както често се изразяваше самият Аврам, лекарите ми подравниха пръстите на краката.“ Урокът остана докрай, както и „обичайната“, която да виса на ушите им, за да им напомня, че с планината шега не бива да си прави никой. Пеню и Жучката си останаха само туристи. Аврам не се откажа и продължи с алпинизма.

След завършване на висшето си образование се отказва от разпределението си в София и остана на работа в ЦАЛ (ЦПШ „Маловица“), като на два пъти бе неин директор. После премина през Градския съвет на БПС, през ЦС на БТС и ЦС на Професионалните съюзи. Многократно бе в управителните съвети на алпинизма и съществено ориентиране, където натрупа голям опит.

Не това обаче го извиси до този пиедестал, до който достигна, а това, което направи като спортист. Аврам премина през всички наши категоризирани маршрути, както през лятото, така и през зимата. Трасира и няколко премиерни маршрута. Заслужено стана майстор и заслужил майстор на спорта. Удостоен бе с всички възможни отличия на БТС. Държавата оцени по достойнство постигнатите му резултати и на два пъти го удостои с орден „Червено знаме на труда“ (1963 и 1972 г.) и „Кирил и Методий“ - II степен. Достигна и до най-високото отличие „Герой на социалистическия труд“ и „Георги Димитров“ (1984 г.).

Аврам не получи нищо даром, а напълно заслужено, защото в Алпите, Кавказ, Памир и Хималаите направи така, че дали като редови алпинист, дали като треньор или ръководител, спомогна името на българския алпинизъм да се споменава все по-често, и то с уважение. В този ред на мисли ще се опитам да върна историята малко назад, за да ви представя правото сами да решите заслужени ли са горните му отличия, или не.

Кавказ - „Безенги-61“

В началото на 60-те години на миналия век българските алпинисти бяха осъществили най-логичните маршрути по алпийските върхове на нашите планини. Дошло бе време за изяви и извън страната. В тези години най-лесно се достигаше до върховете на бившия Съветски съюз, където върховете бяха не само значително по-високи, но и по-трудни при наличието на постоянни снежно-ледени маршрути. След двегодишни визити в Кавказ за обучение в елементите на ледената техника и изкачване на популярните кавказки върхове 32-ма наши алпинисти прибавиха към скалната си техника и тази, придобита от ледниците на Кавказ. Дойде ред и на нещо по-голямо. Избрахме „Безенгийската стена“.

За тази много отговорна проява изборът на бюро на РКА се спря на Енчо Петков, Георги Атанасов, Цанко Бангев, Йордан Мачирски, Радко Бреанов, Тодор Ангелов и ние двамата с Аврам. Ще пропусна подробностите и ще започна с най-същественото. На 18 август 8 души с мъка се настанихме в две палатки на 4800 м н.в. Това беше най-голямата височина, на която наши алпинисти разпъваха палатки. В едната като сардели се подредиха по-едри Енчо, Цанко, Данчо и един руснак.

Не по-комфортно се настанихме и ние - Джиджи, Радко и двамата с Аврам. Повтарям отново двамата с Аврам, защото още от България твърдо бяхме решили да не носим два спални чувала и да спим в един. Хем ще ни бъде по-топло, хем ще ни бъдат по-леки раниците...

19 август! Паметен и много жесток ден. Излязохме на билото. Вятърът продължаваше да духа все така силно. Напред водеше свързката Цанко, Радко и Данчо. След тях съвсем близко ги следвахме ние - Аврам, аз и Джиджи. Енчо и Володя бяха малко по-назад. Първата свързка изкачи малко връхче и започна слизане. Когато Аврам бе на самото връхче, става свидетел на нещо ужасно, за което малко след това щяхме да разберем всички останали. Когато аз изкачих връхчето, нещо в мен се прекърши. Аврам стоеше безмълвен, покриващо си с дланите ръце, и не отговаряше на настойчивите ми въпроси: „Къде са другарите?“ Повторих въпроса! Попитах и трети път! Аврам мълчеше. Когато и петимата се събрахме заедно, с болка на сърцето той разказа: „На стръмен леден участък Радко се подхлъзва. Преди да се изправи, това се случва и с Цанко. Данчо не успява да реагира и... се случва непоправимото.“ Ние сме на 5200 метра. Ниско долу, на 2500 метра, е „Слънчева Сванетия“. Там, долу, цъфтят рогозенгрони и редица още красиви планински цветя. Дотам нищо не може да спре полета на тримата ни другари. Време за мислене нямаме. Само на долу. Сигурни сме в неизбежното, но надеждата умира последна. „Ами ако някъде те чакат нашата помощ?“

Две нощи и три дни слизаме по ръб, който не е изкачван, а ние му правим премиерно слизане. Долу, край голям кратер с размери над 20-25 метра в диаметър и незначителна дълбочина на ледника Шхара, изградихме малка пирамидка от камъни. Поставахме ледокоп и някои от екипировката на другарите си, които бяхме намерили по пътя на тяхното падане. Траверсът на Безенгийската стена остана недовършен...

„Безенги - 64“

Още там и тогава решихме, че в памет на тримата ни другари нашата обща мечта ще бъде довършена. Вече с още пет нови попълнения Георги Щерев, Ангел Петров, Кръстю Алексиев, Георги Имов и Шилиан Атанасов, както и ние тримата от 1961

г. - Аврам, Джиджи и аз, отново разпънахме палатки под 12-километровата Безенгийска стена. Този път тактиката ни бе малко по-различна. По траверса ще тръгнат четирима, трима ще останат като подсигурираща свързка и ще изнесат хранителни подкрепления по средата на пътя. По траверса Джиджи поведе Ангел, Кръстю и пишеция тези редове. На Аврам се падна задачата да осъществява координацията между нас и помощната свързка Щерев, Имов и Атанасов.

Междувременно през 1963 г. Георги Атанасов и Аврам Аврамов бяха на голям международен форум - Международна среща на алпинистите в Шамони - Франция. Там двамата ни представители осъществяват едно много трудно изкачване по 1100-метровата Западна стена на връх Пти Дрю. Едно много сериозно изкачване, което извиси престижа на родния алпинизъм. Използвайки визитата си в Меката на алпинизма, Аврам използва случая и си купува специални алпийски обувки, защото помни до болка с какви обувки бяхме тръгнали преди 3 години. А още през 1952 г. пръстите на краката му бяха „изравнени“.

Както споменах по-горе, тази година Аврам не тръгна по траверса. Аз, както и останалите участници, отново бяхме с „гордостта“ на българския „Спортпром“ - обувките „Безенги“. С Аврам носехме един и същи номер. Не разчитах на нищо, но останах много приятно изненадан, когато предната вечер на „Австрийския бивак“ той дойде в палатката ми и, леко усмихнат, ми подаде неговите, не служебни, а лични обувки. „Вземи ги. На мен няма да са ми необходими тук, в палатката. На теб ще бъдат по-необходими.“ Силно изненадан в момента, не успях дори да му благодаря, но по време на 8-дневния преход хиляди пъти тихичко си повтарях: „Благодаря ти, Авраме!“ Обувките бяха прекрасни.

Този път всичко мина много добре. Реабилитацията ни бе успешна. Обещанието, което си дадохме пред паметта на тримата ни другари, бе изпълнено, а на ледника Безенги над алпийския лагер поставихме паметна плоча в памет на Цанко, Данчо и Радко.

„Памир - 67“

Дойде ред и на голямата мечта на българските алпинисти - да се изкачат и на връх, извисил се над 7-те хиляди метра. С малки раз-

мествания на имената Георги Атанасов поведе 6-членния избор на РКА към наричания тогава пик Ленин. В продължение на 20 дни изграждахме междинните си лагери и трупяхме аклиматизация. Всичко бе много добре и на 13 август родният трибагренник бе изнесен на заветните 7134 метра. Ето как стана това. Без никаква предварителна договореност шестимата се обособихме в три двойки. Напред вървяха Енчо Петков и Ангел Петров. Следвахме ги на крачка разстояние и ние с Аврам. В този порядък стъпихме на 7134 метра. На слизане, малко под върха, за срещнахме заболелия Георги Атанасов и придружаващия го Евгени Христов. В късните слобедни часове и двамата се презгръщаха на заветните 7134 метра. Шестима българи за първи път преодоляват границата на седемте хиляди метра. България има своя първи седемхилядник...

Пет години по-късно (1972 г.), като ръководител, Аврам повежда Кънчо Долапчиев, Димитър Бърдарев, Огнян Балджийски и Димитър Дончев, както и Енчо Петков, който е пратеник на българската телевизия към най-високата точка на бившия Съветски съюз - връх Комунизъм (7495 м). На 30 юли при много трудни атмосферни условия Аврам и Енчо за трети път стъпват на връх над 7-те хиляди метра, защото преди това и двамата имат по две изкачвания на пик Ленин, сега Авицена. Огнян и Кънчо пък правят своите първи изкачвания на връх над 7-те хиляди метра.

Хималаите - най-високата планина на света и пак там най-високият връх Еверест, който пробужда небето на космическите 8848 метра. 1984 година! България тръгва към най-голямото си предизвикателство. Тръгва към „Покрива на света“, към Еверест. Кой ще поведе 24-членния състав? Ами пак Аврам. За Еверест е писано много. Ще пропусна подробностите, но няма да пропусна моето мнение. Аврам бе критикуван много, както от участниците, така и от тези, които нямат никакво понятие от алпинизъм. Прочел съм всичко, и то по няколко пъти за тази експедиция, и смело заявявам: никой друг наш алпинист, освен Аврам, нямаше да се справи с тази задача така, както той. Ръководенето на тази експедиция бе толкова трудно, колкото и самият връх.

Доц. Сандю Бешев

Потомците на Орфей на гости на Зевс

Не че никои от Смолян и областта не е бил на божествения Олимп. Напротив, самостоятелно или включени в някоя туристическа агенция, отделни туристи или планинските спасители са имали щастието да стъпят на заветните 2917 м. Мечтата на дългогодишния ръководител на бившия Окръжен съвет на БТС и настоящото туристическо дружество „Карлък“ Тодор Райчев е отдавнашна - да изпрати своя актив до митичния връх. Та нали този толкова популярен връх е по-близо до Смолян, отколкото до някой от старопланинските ни върхове.

Спомням си как неколкото опити на смолянци да направят чрез покойната вече ветеранка Катя Сиракова своя самостоятелна група до Олимп пропаднаха по една или друга причина и нещата не ставаха. И тази година, когато ми позвъни ветеранът Георги Яръмов, се отнесох малко скептично: „Упълномощен съм от Георги Райчев да организирам смолянска група за Олимп. Ще ни помогнеш ли в организацията или ако си свободен, да ни придружиш?“ Не знам защо, но в думите му почувствах сигурност. Приех! И се започна бърза подготовка. В групата трябваше да бъдат включени не само туристи от град Смолян, но и от Мадан, Девин, Златоград, Широка лъка и други селища, и то не произволно, а тези, които са заслужили това с туристическата си активност.

Групата бързо нарасна на 38 души. За връх Митикас тази група щеше да бъде прекалено голяма. Наложи се разделянето ѝ на три. Най-важната да направи опит за връх Митикас. Тези, които не се чувстват толкова мади и подгот-

вени, да достигнат само до Скала. Нали той е един от съставните върхове на планината Олимп. Третата група, в която да бъдат най-възрастните, да посети само Метеорите – неземното чудо на природата, в което много сполучливо се бе намесила човешката и божията ръка и въображение.

В процеса на дооформянето на групата се разбира, че обещанията като награда транспорт от „Пампорово-ООД“ няма възможност да бъде посигурен, което наложи свиване на групата. Впрочем тя и без това бавно, но сигурно намаляваше. Финансови възможности, трезва оценка на собствените възможности или заболяване. Списъкът бе закован на 25. Но само дни преди тръгването наложителна операция стана причина този, който бе свършил най-много за това групата да тръгне - бай Георги, дори не успя да я изпрати. Той вече бе на операционната маса. Жалко, че това бе последната негова възможност. Годинките и операцията няма да му позволят да има нов шанс. А той толкова заслужаваше и толкова много искаше...

В края на есента 30-местният „Мерцедес“ на Величко поет дълго очаквания път към „Трона на Зевс“. От Смолян, през Девин, Доспат и Гоце Делчев (граничния пункт Илинден) навлизаме в Гърция. По магистралния път неусетно достигаме градчето Лептокаря. От 50-те си визити на Олимп за първи път сменям тактиката. Ще почувстваме първо на брега на морето. Нали смолянци не са толкова близо до море, пък и дори есента все още позволява някакви морски радости. Една вечер и утрешният предобед са достатъчни. В ранния следобед поемаме по стръмни-

те серпентини към паркинг „Приония“ – 25 км и 1100 м н.в. Неделя е. Никога досега не съм виждал толкова стълпотворение на този паркинг. Току-що асфалтиран, той отдавна е препълнен и автомобилната колона поне на километър се е проточила по шосето, преди да го достигне.

Опитваме се да продължим. Успяваме! Браво, Величко! Не знам дали друг шофьор би се справил с тази задача. Е, малко ти помогнахме и ние, като с няколко „конски сили“ просто отместихме една кола, която ни пречеше. И знаете ли коя бе тя? Ами, на моите земляци от Пловдив. За първи път съм планирал две нощувки на хижа „Агапитос Спириос“ – една преди изкачването на върха и другата след това.

Бавно и спокойно поемаме нагоре. Пътеката е добре оформена, просто като алея в някоя по-спокойна планина. Както вече споменах, ние ползим нагоре в неделя, а тези, които вече са си свършили работата, слизат надолу. „Калимера“, „Калимера“ и от време на време „добра среща“, „здравствуйте“ и на какви ли не още езици – китайски, сръбски, полски и чешки, но като че ли най-много на японски. 9-годишната Мария е неуморна. Била е много пъти по нашите планини, но този път букетът е много пъстър. Мария и Денис – съдържателите на хижата, ни очакват.

Неколкократно съм свеждал до последно правилата за реда и поведението в хижата, но Мария си знае урока и повтаря всичко, което групата ни вече знае. „В 22 часа осветлението се загасва, алкохолът и разпевките не са желателни. Вие сте дошли да изкачите нашия митичен връх и аз трябва да ви подсурия спокойствие и почивка за утрешния ден.“

И той идва много очакван. Набързо закусваме. Слагаме в малките ранички бутилка вода, един или два сандвича, малко грехи, защото времето обещава да бъде с нас. Бавно ползим нагоре. Серпентините са безброй. С всяка измината обаче панорамата се открива все по-ясна и прекрасна. Ниско долу се синее морето. Пред нас високо горе са острият зъбери на Митикас. На ръба вятърът е безмилостно жесток. Ще ни събори, но ние крачим смело нагоре. В очите на никого не забелязвам нотка на колебание. Свили сме се в топлите си грехи, а председателят на районния съд в Смолян Петър Маргаритов все още упорства и върви по къси панталонки. Ами няма как. Нали той още от хижата е решил да не му тежат дългите панталони... Ето го и върха Скала, който ще отсее групата. Едните ще тръгнат към Митикас, а другите към Сколио. Той е само с 6 метра по-нисък от Митикас и това му е отредило второто място в компанията, която е сътворила планината Олимп.

Тринадесет са избраниците, които поемат трудния път. Трите въжета, които носим, не позволяват да бъдат посигурени повече хора. А това е нашата най-голяма цел. Обвързвам почти всички, тъй като повече от тях за първи път се докосват до алпийското въже. С нас е и 9-годишната Мария Севдалинова. Дотук тя с нищо не показва, че не е достойна за първия връх. Привързвам я в моята свързка. Е, разликата в годините ни е само 76..., но общият ни сбор е доста обнадеждаващ – точно 47 или най-подходящата възраст за подобни върхове. Започваме с леко слизане, после почти хоризонтално и накрая продължително и опасно изкачване. Първата половина

прилича на нашето „Конче“ на Пирин, само че го няма теленото въже. „Който иска да се изкачи на Митикас, трябва да се готви“ – ми бе казал госта отдавна съпругът на Мария - Денис, който освен работник в хижата е и началник на Спасителната служба. За всеки случай на няколко места спасителите са поставили забити клинове в случай на наложителна спасителна акция. Иначе пътят грижливо е маркиран с червена боя, която показва най-удачния избор за нагоре.

След час и половина групата е на 2917 метра, на „Пантеона на боговете“, както си го наричат гърците, а и не само те. Бавно и внимателно надолу. Както споменах още в началото, денят е неделя и това ни дава две важни предимства. В хижата няма толкова много хора, а и по пътя нито нагоре, към Митикас, нито надолу няма непрекъснатата върволица, която всеки момент може да предизвика каменопад, което е най-голямата опасност по маршрута, най-вече между Скала и Митикас. На Скала отново сме всички заедно. Втората помощка на хижата ни дава спокойствие и шанс да направим обход и през връх Сколио, с което смолянци са едни от малкото групи, които са правили това. Знаем го поне от тези 50 групи, които лично съм водил.

Звъним в Смолян, защото с нетърпение Тодор Райчев, който има най-голяма заслуга, за да бъде групата тук, очаква нашето поздравяване. Той остана на Пампорово, защото на старата нова хижа „Студенец“, след дългогодишно прекъсване и основно отремонтиране, ѝ предстои повторно откриване.

Предизвикано

Нека възстановим семинарите с кореспондентите на вестника

Искам да споделя размисли, предизвикани от статията на Христо Димов „Кореспондентите и чест за вестника“ в бр. 12/2019 г.

Аз съм от „новите“ кореспонденти на вестник „Ехо“ – публикувам от 15-ина години, от времето, когато главен редактор беше Петя Иванова.

Приветствам появата на подобни статии – с тях обръщаме поглед назад, защото вестникът по особен начин храни и съхранява цялостното ни туристическо развитие. Затова са важни и статиите на кореспондентите, те придават не само автентичност, но и историчност на събитията...

В качеството ми на секретар на ТД „Средногорие“ – гр. Чирпан, присъствам на всички есенни организационни семинари на БТС по региони. В дневния им ред винаги при-

съства точка, свързана със списването и проблемите на вестник „Ехо“. Обикновените туристи може да са лауци в това отношение, но те често изразяват добри идеи за развитието на вестника. Които обаче често си остават само пожелания.

От 30-ина години се занимавам професионално с журналистическа работа, а от 25 години издавам регионален вестник. Наясно съм с тежобите около издаването на вестник в днешно време, пък макар и той да излиза един път месечно, каквато е периодичността на „Ехо“. Кризата на 90-те не подмина и редакцията му, знае се, че в последните години отговорността за списването се възлага основно на един човек – главния редактор. Няма да влизам в детайли относно статиите и рубриките на вестника, начина му на списване и т.н. Не е и тук мястото им. Но имам предложение.

В работата си БТС вероятно поставя за разглеждане един път (поне!) годишно проблемите на вестник „Ехо“. Нека наред с издръжката му се разгледа и въпросът за възстановяване на тази кореспондентска мрежа от репортери в страната. Да, тя и сега съществува, но най-вероятно е в „насилно“ състояние – всеки пише каквото и когато си поиска (и това го има), за репортерите по места вероятно знае само главният редактор.

Конкретното ми предложение: нека се върне тази политика за срещи-семинари с репортерите на вестник „Ехо“. На сбирките със сигурност ще има какво да се обсъжда, ще се родят нови идеи и т.н. От това, сигурен съм, ще спечели не само редакцията. Ще спечелят и читателите. А това е най-важното.

Ангел Колев

Роден в полите на Балкана, първият ми поглед навярно с възхищение е бил отправен далече на юг, където на хоризонта се издигат внушителните зъбери на Мазалател. А в обратната посока, на север, родното ми село се гуши в склоновете на Стената с най-високия си скален купол Голямата кула. Потъналите градини в цвят и зеленина, шумът на буенния дол Сараят, спускащ се откъм билото на Стената, са допълвали романтиката на моя живот от детството ми, та до сегашните ми старини.

Залюлян в омайната люлка на родната природа, естествено съм проходил и по възхитителните пътеки на туризма. С моите връстници от селото още от деца се качвахме на Голямата кула, а след

време, поотраснали и ученици в Габрово, продължавахме пътешествията си до Соколякския манастир, до Узана, до Бузлуджа и легендарната Шипка. Но истинската ми туристическа закваска получих в Русе, когато завърших средното училище в моето Габрово и започнах работа в големия град на брега на Дунава.

То беше през годините от 1955 до 1957. Любопытен, вече влюбен в красотите на родната природа, в памук-текстилната фабрика попаднах в една добре развита туристическа секция на градското ТД „Приста“. Тогава занях своите участия в излетите по долината на Русенски Лом, до хижите „Приста“ и „Минзухар“, до остров Люляка и каменната кула на Стъплице. Включих се в ушиването

на палатки с платове от фабриката, за да провеждаме двудневните си екскурзии из района. Започнах да ходя и в канцеларията на туристическото дружество, откъдето научавах за предстоящите прояви от градско естество. Така се запознах с г-р Георги Икономов, с когото участвах в няколко експедиции за проучване и картиране на пещерата Орлова чука край с. Пепелина, Беленско. Д-р Икономов единствен имаше петромакслова лампа, с която осветявахме пещерата и възхитителните варовикови образувания, на някои от които и аз бях кръстник. Тогава станах истински пещерник, опиянен от красотата на голямата пещера, далеч по-внушителна от нашите Змеева и Лисича дупка в южните склонове на Стената.

С възхищение

Значително по-интересен беше и комбинираният дружествен поход до с. Нов град, разположено близо до устието на река Янтра. При него до крайната точка първо бяхме извозени с катер, а надолу по течението, до самото устие, доплувахме сами. След нощувката ни на бивак, на следващия ден ветроходци доплавахме до Русе с лодки, а останалите отново се прибрахме с катера. Това беше първата ми по-съществена туристическа проява. И началото за много такива през целия ми съзнателен живот.

И още един значителен поход съм запомнил от онова време – Националният работнически поход за изкачване на връх Мусала, посветен на международния ден на труда – Първи май. Тогава, на 1 май 1957 г., в дълбок сняг за първи път се изкачих на Балканския първенец. Беше възхитително!

Историческият ми русенски период беше забележителен и с това, че тогава направих и първите си журналистически стъпки. В редакцията на вестник „Дунавска правда“ започнах да нося дописки за трудовата дейност в предприятието, но навярно съм отразявал и нашите туристически изяви. Ако кореспондентът на „Ехо“ Христо Димов си спомня, че тогава съм бил активен турист и член на комисията по значки и разряди в дружеството, би могъл да прояви добрината да прерови архивните вестници от онова време, за да открие първите ми публикации на тема „туризъм“.

Когато завърших военната си служба и станах студент в София, вече се беше появил туристическият вестник „Ехо“. В Химико-технологичния институт отново попаднах в

активна туристическа среда. И пред мен се откриха безкрайните простори на Пирин и Рила, на Витоша, Люлин и Стара планина. Много пътеки обхожих по тях, много върхове изкачих, пораснах значително в туристическото майсторство и прописах информации в любимия ми вече вестник „Ехо“.

Завърнах се в Габрово през 1965 година и веднага се включих в дейността на ведомственото ТД „Георги Геневи“ в едноименния вълнено-текстилен комбинат. Впоследствие организирах студенти и преподаватели в новосъздаденото СТА „Академик“, работници и служители в ТД „Янтра“ към Комбината по текстилно машиностроене и накрая, на 29.01.1992 г., създадох за ученици първия в страната Скаутски туристически клуб. С тази организация ми се отдаде възможността да водя младежите по всички наши планини, та дори и в чужбина. Беше благодат за мен!

За всички по-значителни туристически прояви, в които съм участвал, публикувах информации предимно във вестник „Ехо“. В тях се стараях достоверно да отразявам възшебството от природата, климата в походната група и личното ми отношение към организацията в БТС. Това, вярвам, могат да докажат някои от редакторите, като Любомир Григоров, Ваня Стоилова, Нина Мишкова, Емилия Матеева и някои от предишните, с които съм имал контакти. Ето защо оценявам с достойнство своето скромно място в историята на вестника и националната туристическа организация.

Инж. Христо Мангев - м.с., планински водач

Печат: "Алианс ПРИНТ"

Честита Нова година

Алеко Константинов

Веселих се и аз заедно с другите, изпратих Старата, посрещнах Новата година и най-сетне, кажи-речи къде съмване, прибрах се в жилията си с няколко лева в жилетката. Под тежестта на благопожеланията и на обилните възлияния заспах моментално. Едва ли три часа съм спал, когато едно силно почукване на вратата ме събуди, отворих си очите. Времето прекрасно, като че пролетна сутрин. На вратата пак: чук-чук-чук!

- Кой там? - попитах с не съвсем мелодичен глас.

Дръжката на вратата скръцна и една фигура в униформа подаде плахо главата си:

- Честита Нова година!
- Благодаря. Какво има?

- Нищо - отговаря благопожелателят и без церемонии влиза в стаята, пристъпва до леглото ми и подава една карта, върху която прочетох думите: „Честита Нова година. - От раздавача на простата кореспонденция еди-кой си.

- Я ми подайте жилетката оттам - казах аз с достойнство, но свят ми се зави веднага.

Раздавачът хвана жилетката ми от долния край и всичкото ми богатство се изтърси на земята. Той се наведе и прибра монетите.

- Колко има там?

- Три лева и 25 стотинки.

- Вземи двата лева и другите остави на масата - казах аз важно, но сам си знаех какво усилие ми струваше този тон.

- Сбогом. Със здраве.

Ами сега? Всичко на всичко ми остават един лев и 25 стотинки. Па като ще се проточат сега: „на препоръчаната кореспонденция“, „на телеграмите“, разни раз-

силни, коминари, гечурлига. Да не им гадеш бакшиш, ще си помислят, че си скъперник; да им кажеш, че нямаш пари - няма да ти повярват: как е възможно такъв важен господин да няма пари. А пък трябва да се заварди и претияжът... Noblesse oblige! Боже мой, какво фалшиво възпитание! Какво жалко тщеславие...

- Чук-чук-чук!

- Кой е там? - питам аз с гласа на заварен претияжник.

- Аз съм, господине - обаждат се някой зад вратата и влиза раздавачът на телеграмите, един прегънат от старини бедняк.

Бедняк! Чунким аз съм претрупан с богатства!

- Честита Нова година!

- Благодаря. Я виж там, на масата, има ли пари - казвам аз с глупаво престорен глас, като че не знам за печалния остатък от един лев и 25 стотинки.

- Има само един лев и го-логани.

Аха! Само! Значи ще бъде недоволен от един лев.

- Е, че кой ще става сега. Вземи лева, аз сетне, друг път... - казах аз сконфузен от гъртатата лъжа. „Кой ще става сега!“ Чунким като стана, че злато ще нарина. Фалшиво, глупаво, ама на, иди изкоренявай следите на изкълченото възпитание.

Старикът излезе. Аз се предадох на философски размишления. Винаги, като остана без пари, аз се предавам на философски размишления и тогава най-много се усилива желанието ми да оцеля в България и ако е възможно, цялото човечество.

- Чук-чук-чук!

Ами сега! 25 стотинки! Аз се престорих на заспал

и (срам не срам, ще ви призная, за да накажа сам себе си за своята фалшивост) почнах да хъркам... Ребятам! Да бяхте чули как хърках! Хърр... мърр... Че като ме загъделичка нещо по гърлото, че като се изкикотах, ама как!... Запуших аз устата си с възглавницата, ама късно беше вече...

- Чук-чук-чук!

- и с чукането заедно скръцна вратата и няколко деца със суровакници нахълтаха в стаята ми... В този същия миг отворят се другите врати и слугата ми носи чай и „Честита Нова година!“...

Аз кипнах. (Я съм кипнал, я кой знае, ама какво ще правиш... Nobles oblige!...)

- Какво се времте тука, бе!... Защо пуцаш тия хлапета в стаята ми?

- Аз рекох чай...

- Чай! Какъв чай? Кой ти е поръчал чай? Нали знаеш, че спя още!

- Аз чух, че се изсмяхте, и помислих, че...

- Мислиш ти! Ти нищо не мислиш! Днес ли намери да ме сърдиш? Ами вие какво търсите тука - извиках на стреснатите гечурлига. - Хайде вън! Защо ме будите без време...

Без време! Часът беше единадесет. Слава богу! Тази тактика излезе сполучлива. Децата избягаха и слугата изчезна с извинения, че ме е събудил.

Да остана повече в стаята си, беше немислимо, затова рискувах да се подвъргна на нови неловкости и да измислям нови фалшивости за... съхранение на престижа...

Облякох се, взех останалите 25 стотинки и право в кафенето. Не успях да седна, току един от служителите се наведе над ухото ми:

- Какво обичате да вземете?

Чак сега я опръскахме! Кой ме караше да влизам в кафенето? Съвсем ми излезе от ум тая пуста Нова година.

- Благодаря, нищо не искам.

- Едно кафе, един чай, един ликьор - нарежда келнерът съблазнително.

- Не, благодаря.

Оттегли се служителите. (Оххх! Слава богу!)... и след една минута ми поднесе една паничка, вътре картичка с „Честита Нова година. От келнерите на кафене „България!“ Благодарим! Аз почнах уж разсеяно да напипвам един след друг всичките си джобове, дано,

се е завряло негде някое левче... Няма! Хеле, за мое щастие, загадат се една компания приятели, насядаха около моята маса и един от тях, новопроизведен майор, почна да черпи за производството. Нейсе! В гюрултията, с приятелите заедно изкачих се от кафенето, ама, като излизаш, струваше ми се, че някой върви след мене и иска да ме хване за палтото. Едва-що излязохме на улицата, един пощальон ми подава писмо със закъсняла дата; видих се, нарочно е забавено, за да ми се поднесе с „Честита Нова година“. Казах на пощальона, че приемам поздравления не на улицата, а дома си, и се отървах лесно и както виждате, с благовиден предлог...

Отворих писмото... Я ми кажете вие, обикновени смъртни, получавали ли сте някой път такива писма, като следущето:

Многоуважаеми г-н А. Константинов,

Това скромно писмо е от уважаващия и почитающия Ви Ваш любим Ганю Сомов, върху плещите на когото въздигнахте тъй талантливо създания от вас герой Бай Ганю Балкански, славата на когото, заедно с неговата и Вашата, се прочу, прослави и прогърмя по всички градове, паланки, колиби, мандри, воденици и въобще навсякъде. Между това истинският, живият Бай Ганю Балкански сега за-сега се намира в твърде ока-яно материално състояние и се свида от сиромашия и немотия тогава, когато се

разправя и весело приказва за неговите нескончаеми дълги пътешествия заедно с препасаното на кръста розово масло, по Америка и из Европа, и за още по-не-скончаемите смехории, които той произвежда в разказите Ви. Авторите обичат героите си, особено пък ако те са живи. Следователно, аз ще се надея, уважаеми г-н Константинов, въз основа на тази обич, че Вий няма да изпуснете случая срещу наступащите Рождествени празници да се смислите за живия Ваш Бай Ганю, чист православен християнин, и да го подарите с нещо, изпратено например с един пощенски бон, с което, след като си види масрафа за Коледа, да може заедно с другите почитатели на създания от Вас Бай Ганю да пие за славата и величието на автора му. Амин!

Прочее, ще се надея на милосърдието Ви. Агресът ми е Ганю Сомов, Казанлък.

Казанлък, 9.XII.94 г.
Ганю Сомов.

(Подписът „Ганю Сомов“ беше написан с едва разчленяеми йероглифи, а писмото чисто с друга ръка.)

Прочетох това писмо и ми домъчня. Съжалих господина Сомова, но не бях в състояние да му помогна. Кое ли даскалче, кое ли чиновниче се е подиграло с него. Аз на негово място би хванал туй чиновниче или туй даскалче за ухото и би му казал: „Абе, кюлхане, защо се подиграваш с фукарията.“

Господин редакторе, честита Нова година!

Малката Дея от Кюстендил: „И аз ще стана туристка, като баба...“